

KOMPARATIVNA ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA ODABRANIH REVIZORSKIH DRUŠTAVA

Landeka, Krešimir

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:148:113450>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-15**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu

Ekonomski fakultet

Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij

Poslovna ekonomija – smjer Računovodstvo i revizija

**KOMPARATIVNA ANALIZA FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA
ODABRANIH REVIZORSKIH DRUŠTAVA**

Diplomski rad

Krešimir Landeka

Zagreb, srpanj, 2022.

Sveučilište u Zagrebu

Ekonomski fakultet

Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij

Poslovna ekonomija – smjer Računovodstvo i revizija

**KOMPARATIVNA ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA
ODABRANIH REVIZORSKIH DRUŠTAVA
COMPARATIVE FINANCIAL STATEMENTS ANALYSIS
OF SELECTED AUDIT FIRMS**

Diplomski rad

Krešimir Landeka, 0067553031

Mentor: Izv. prof. dr. sc., Sanja Sever Mališ

Zagreb, srpanj, 2022.

Sažetak

Analiza financijskih izvještaja alat je pomoću kojeg se razumiju financijski izvještaji i donose zaključci o njima. Ovaj diplomski rad podijeljen je na 3 glavna poglavlja. Prvo se poglavlje sastoji od teorijskog okvira financijskih izvještaja, instrumenata i postupaka analize financijskih izvještaja te specifičnosti financijskih izvještaja revizorskih društava. U drugom se poglavlju provodi vertikalna i horizontalna analiza bilanci i računa dobiti i gubitka odabranih poduzeća za odabrane godine. Horizontalnom analizom uočavaju se promjene određenih pozicija u financijskim izvještajima kroz godine, a vertikalnom analizom udio pojedinih pozicija u ukupnoj aktivni, odnosno ukupnim prihodima ako je riječ o računu o dobiti i gubitka. Treći dio rada obuhvaća analize pokazatelja uspješnosti i sigurnosti poslovanja te Du Pont sustav pokazatelja. Pokazatelji likvidnosti i zaduženosti spadaju pod pokazatelje sigurnosti, stoga su oni izračunati i analizirani za promatrane godine u oba poduzeća. Pod pokazatelje uspješnosti spadaju pokazatelji aktivnosti, ekonomičnosti i profitabilnosti. Du Pont sustav pokazatelja deduktivni je sustav pokazatelja koji pokazuje što sve utječe na dva vrlo bitna financijska pokazatelja ROA i ROE, kao i kako promjene pokazatelja na nižim razinama utječu na vršne pokazatelje ovog sustava pokazatelja.

Ključne riječi: Analiza financijskih izvještaja, revizija, financijski rezultat, Velika Četvorka

Summary

Financial statement analysis is a tool by which we understand financial statements and draw conclusions about them. This thesis is divided into 3 main chapters. The first chapter consists of the theoretical framework of financial statements, instruments and procedures of analysis of financial statements and the specifics of financial statements of audit firms. In the second chapter, a vertical and horizontal analysis of the balance sheets and profit and loss accounts of selected companies for selected years is performed. Horizontal analysis shows changes in certain positions in the financial statements over the years and vertical analysis the share of individual positions in total assets, or total income if it is a profit and loss account. The third part of the paper includes analyzes of business performance and safety indicators and the Du Pont system of indicators. Liquidity and indebtedness indicators fall under safety indicators, so they are calculated and analyzed for the observed years in both companies. Performance indicators include indicators of activity, economy and profitability. The Du Pont system of indicators is a deductive system of indicators that shows what affects the two very important financial indicators ROA and ROE, as well as how changes in indicators at lower levels affect the top indicators of this system of indicators.

Key words: Analysis of financial statements, audit, financial results, Big 4

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni/diplomski/specijalistički rad, odnosno doktorska disertacija isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Student/ica:

U Zagrebu, 24.06.2022.

(potpis)

Sadržaj

1. Uvod.....	1
1.1. Predmet i ciljevi rada	1
1.2. Metode istraživanja i izvori podataka.....	1
1.3. Sadržaj i struktura rada	1
2. Uloga temeljnih financijskih izvještaja u ocjeni kvalitete poslovanja poduzeća.....	3
2.1. Temeljni financijski izvještaji	3
2.1.1. Bilanca	3
2.1.2. Račun dobiti i gubitka	5
2.1.3. Izvještaj o novčanim tokovima	7
2.1.4. Izvještaj o promjenama kapitala i bilješke.....	8
2.2. Instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja.....	9
2.2.1. Horizontalna i vertikalna analiza	10
2.2.2. Financijski pokazatelji	11
2.2.3. Du Pontov sustav pokazatelja	18
2.3. Specifičnosti temeljnih financijskih izvještaja revizorskih društava.....	20
3. Horizontalna i vertikalna analiza financijskih izvještaja odabranih poduzeća.....	22
3.1. Osnovna obilježja poduzeća odabranih za analizu i njihov položaj na revizorskom tržištu u Hrvatskoj	22
3.2. Horizontalna analiza bilance i računa dobiti i gubitka	23
3.2.1. Horizontalna analiza bilanci odabranih poduzeća	24
3.2.2. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka odabranih poduzeća	39
3.3. Vertikalna analiza bilance i računa dobiti i gubitka	46
3.3.1. Vertikalna analiza bilanci odabranih poduzeća	46
3.3.2. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka odabranih poduzeća	52
4. Usporedna analiza financijskih izvještaja odabranih poduzeća pomoću pokazatelja	56
4.1. Usporedna analiza pokazatelja sigurnosti poslovanja	56
4.2. Usporedna analiza pokazatelja uspješnosti poslovanja	61
4.3. Usporedna analiza DuPontovog sustava pokazatelja	65
5. Zaključak	69

1. Uvod

Financijski izvještaji temeljni su produkt računovodstva, stoga je analiza tih izvještaja nezaobilazna podloga pri ocjeni kvalitete poslovanja određenog poduzeća. Analiza financijskih izvještaja može se provesti na puno načina, koristeći se mnoštvom metoda i pokazatelja. Svaka vrsta analize ima svoje prednosti i mane zato je za potpunu analizu financijskih izvještaja nekog poduzeća potrebno kombinirati više instrumenata i postupaka. Različite djelatnosti imaju svoje specifičnosti pa tako i revizorska djelatnost, stoga i financijski izvještaji revizorskih društava imaju posebnosti na koje valja obratiti pozornost.

1.1. Predmet i ciljevi rada

Predmet rada je kroz petogodišnje razdoblje, od 2016. do 2020. godine, analizirati financijske izvještaje dva odabrana revizorska društva. Za analizu su odabrana društva PricewaterhouseCoopers d.o.o. te Deloitte d.o.o. Oba društva spadaju u takozvana „Big 4“ revizorska društva koja se bave revizijom, računovodstvom te poslovnim savjetovanjem (consultingom).

Cilj rada je doći do zaključka koliko uspješno i sigurno posluju ova dva poduzeća u razdoblju od 2016. do 2020. godine i kakvu je budućnost moguće očekivati za navedena poduzeća, ali i cijelu djelatnost na temelju provedene analize. Rad je veoma aktualan s obzirom na pandemiju korona virusa koja je utjecala na gotova sva poduzeća i njihove financijske rezultate u 2020. godini.

1.2. Metode istraživanja i izvori podataka

Pri pisanju ovog diplomskog rada korištene su knjige i udžbenici s tematikom financijskih izvještaja i računovodstva, kao i stručni članci i akademski radovi na temu analize financijskih izvještaja. Financijski izvještaji poduzeća koji se analiziraju u ovom diplomskom radu preuzeti su s web strane FINA-e. Za izradu grafova i tablica na temelju prikupljenih podataka korišten je Microsoft Office Excel.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Rad je podijeljen na pet dijelova. Prvi dio je uvodni dio u kojem se navode metode i izvori podataka koji su se koristili pri izradi ovog diplomskog rada, kao i predmet, ciljevi i struktura

rada. U drugom dijelu ukratko se opisuju temeljni financijski izvještaji, navode se i pojašnjavaju instrumenti, odnosno postupci analize financijskih izvještaja poduzeća te su obrađene specifičnosti revizorskih društava i njihovih financijskih izvještaja. U trećem dijelu ovog diplomskog rada naglasak je na horizontalnoj i vertikalnoj analizi financijskih izvještaja odabranih poduzeća. Vertikalna analiza prikazuje strukturu financijskih izvještaja po pojedinim pozicijama, dok horizontalna analiza prati relativnu i apsolutnu promjenu pozicija iz financijskih izvještaja kroz godine. Četvrto poglavlje bazira se na izračunu i interpretaciji pokazatelja sigurnosti, pokazatelja uspješnosti i DuPontovog sustava pokazatelja. U posljednjem poglavlju doneseni su zaključci koji se temelje na provedenim analizama.

2. Uloga temeljnih financijskih izvještaja u ocjeni kvalitete poslovanja poduzeća

2.1. Temeljni financijski izvještaji

Temeljni financijski izvještaji imaju za cilj pružiti informacije internim i eksternim korisnicima. Pod internim korisnicima najčešće se misli na upravu, odnosno menadžment poduzeća te na ostale zaposlenike. Eksterni korisnici su svi oni koji su povezani s poduzećem na neki način, koji imaju interes vezan za poduzeće, a ne rade u njemu. To mogu biti: dioničari (suvlasnici poduzeća), kreditori, državna tijela, javnost, revizorska društva, investitori, dobavljači, klijenti itd. Svrha svih temeljnih financijskih izvještaja je pružanje informacija o poslovanju poduzeća.

Temeljne financijske izvještaje čine:¹

1. Bilanca (izvještaj o financijskom položaju)
2. Račun dobiti i gubitka (izvještaj o dobiti)
3. Izvještaj o novčanim tokovima
4. Izvještaj o promjenama kapitala
5. Bilješke uz financijske izvještaje.

Svaki od navedenih izvještaja prikazuje različite informacije o financijama poduzeća, međutim zajedno prikazuju ukupnu financijsku sliku određenog poduzeća te su međusobno komplemetarni. Bitno je napomenuti da se temelje na prošlosti, odnosno da obrađuju prošle poslovne događaje.

2.1.1. Bilanca

Bilanca je temeljni financijski izvještaj koji prikazuje imovinu, obveze i kapital na određeni dan. Bilanca je posebno važan izvještaj jer ukazuje na financijski položaj poduzeća.²

¹ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 92.

² Žager, K., Tušek, B., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Žager, L. (2016) *Računovodstvo I Računovodstvo za neračunovođe* / Žager, L. (ur.). Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 35.

Bilanca se u svojoj strukturi dijeli na dva dijela – aktivu i pasivu. Aktiva se najčešće u pojednostavljenom prikazu prikazuje kao lijevi dio bilance te se sastoji od imovine, dok se pasiva često prikazuje kao desni dio bilance te se sastoji od obveza i kapitala. Aktiva i pasiva uvijek su u ravnoteži, odnosno iznos imovine mora uvijek biti jednak iznosu obveza i kapitala. To se događa zato što se imovina u poduzeću može financirati na dva načina – obvezama ili kapitalom. Kada se određena imovina financira obvezama to znači da se poduzeće zadužuje te mu se obveze povećavaju, a kada se financira kapitalom financira se onim što je uloženo u poduzeće (uloženi kapital) ili onim što je zarađeno tijekom vremena (zarađeni kapital).

Ravnoteža u kojoj se cijelo vrijeme nalaze aktiva i pasiva, odnosno imovina s jedne, a obveze i kapital s druge strane naziva se osnovna računovodstvena jednadžba.³ Najčešći datum na koji se prikazuje bilanca je 31.12., odnosno zadnji dan u kalendarskoj godini. Jedna od glavnih karakteristika bilance je statičnost jer ne prikazuje računovodstvene događaje kroz određeno razdoblje, već samo stanje na određeni datum.

Imovina je resurs koji je pod kontrolom poduzeća, koji proizlazi iz prošlih događaja i od kojeg se očekuju buduće ekonomske koristi. Obveza je postojeći dug poduzeća, proizašao iz prošlih događaja, za čije se podmirenje očekuje smanjenje resursa koji utjelovljuju ekonomske koristi. Kapital (glavnica) je ostatak imovine nakon odbitka svih njegovih obveza.⁴

Imovina se najčešće klasificira na kratkotrajnu i dugotrajnu imovinu. Kratkotrajna imovina podrazumijeva imovinu koja će se unovčiti u razdoblju do godine dana, dok je dugotrajna imovina ona koja se planira unovčiti u razdoblju duljem od godine dana.

Kratkotrajna imovina dijeli se na: novac, zalihe, financijsku imovinu i potraživanja. S druge strane, dugotrajna imovina dijeli se na: nematerijalnu imovinu, materijalnu imovinu, financijsku imovinu te dugoročna potraživanja.⁵

³ Perčević H. (2018) *Financijski izvještaji i elementi financijskih izvještaja*. Dostupno na: [Financijski izvještaji \(unizg.hr\)](https://finizg.hr) [24. travnja 2022.]

⁴ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 93.

⁵ Žager, K., Tušek, B., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Žager, L. (2016) *Računovodstvo I Računovodstvo za neračunovođe* / Žager, L. (ur.). Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 39 - 41.

Pasiva prikazuje kako je financirana imovina. Imovina može biti financirana na dva načina, vlastitim i tuđim izvorima. Kada je riječ o tuđim izvorima financiranja, riječ je o obvezama, a kada je riječ o vlastitim izvorima financiranja riječ je o kapitalu. Obveze se dijele prema ročnosti na dugoročne i kratkoročne obveze.

Dugoročne obveze su obveze koje će se podmiriti u razdoblju dužem od godine dana, a kratkoročne obveze su one obveze koje će se podmiriti u razdoblju kraćem od godine dana. Obveze se mogu podmiriti na više načina: novčanom isplatom, zamjenom jedne obveze za drugu, prijenosom nenovčane imovine, pružanjem usluge, konverzijom obveze u glavnici.

Kapital je vlastiti izvor financiranja imovine koji se dijeli na uplaćeni kapital i na zarađeni kapital.⁶ Uplaćeni kapital je kapital koji se uplaćuje pri osnivanju poduzeća od strane vlasnika ili više njih. Također, uplaćeni kapital je kapital koji se stvara prilikom dokapitalizacije određenog poduzeća. Zarađeni kapital je posljedica pozitivnog poslovanja poduzeća, odnosno ostvarivanja profita kroz jednu ili više godina. Pozitivnim poslovanjem poduzeća kapital se u pravilu povećava, dok se negativnim poslovanjem smanjuje.

2.1.2. Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka temeljni je financijski izvještaj koji prikazuje prihode i rashode te njihovu razliku (dobit ili gubitak) u određenom obračunskom razdoblju. Ovaj izvještaj je posebno važan jer se na temelju njega ocjenjuje uspješnost poslovanja. Uspješnost poslovanja obično se definira kao sposobnost ostvarivanja određenih ciljeva. Najčešći cilj koji se ističe jest profitabilnost poslovanja. Za razliku od bilance koja prikazuje financijski položaj u određenom vremenskom trenutku, račun dobiti i gubitka prikazuje aktivnost poduzeća kroz određeno razdoblje.⁷

Izvještaj o dobiti ili račun dobiti i gubitka najčešće se izrađuje za jednu kalendarsku godinu te se kroz to razdoblje prati uspješnost poduzeća. Najjednostavnije rečeno, ukoliko su ukupni prihodi veći od ukupnih rashoda, poduzeće ostvaruje dobit, a kada su ukupni rashodi veći od ukupnih prihoda, poduzeće ostvaruje negativan rezultat tj. gubitak. Dobit utječe na povećanje kapitala u imovini bilance, dok gubitak utječe na smanjenje kapitala bilance. Na taj način

⁶ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 102.

⁷ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 109.

vidimo povezanost bilance i računa dobiti i gubitka te preljevanje rezultata poslovanja na bilancu poduzeća.

Prihodi predstavljaju povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku priljeva ili povećanja sredstava ili smanjenja obveza, što ima kao za posljedicu povećanje glavnice, ali ne ono u svezi s uplatama vlasnika. Rashodi predstavljaju smanjenje ekonomske koristi kroz obračunsko razdoblje u obliku odljeva ili iscrpljenja sredstava, što ima kao posljedicu smanjenje glavnice, ali ne one u svezi s raspodjelom glavnice.⁸

Prihodi se najčešće klasificiraju kao poslovni i financijski prihodi.

Poslovni prihodi ostvaruju se iz glavnih poslovnih aktivnosti. Najčešće su to prihodi od prodaje proizvoda, trgovačke robe ili prihodi od obavljanja usluga. Koji će to prihodi biti ovisi o djelatnosti kojom se poduzeće bavi. U strukturi prihoda oni čine najznačajniji dio, a iznos prihoda jednak je vrijednosti realiziranih proizvoda, robe ili pruženih usluga bez PDV-a.⁹

Financijski prihodi javljaju se kao posljedica ulaganja u financijsku imovinu. Oni su rezultat ulaganja viška raspoloživih novčanih sredstava. Najčešći financijski prihodi su dividende, kamate te pozitivne tečajne razlike. Pored navedenih postoje i prihodi koji se ne pojavljuju redovito. Najčešće su to prihodi od prodaje dugotrajne imovine, prodaje sirovina, inventurnih viškova, otpisa obveza i tome slično. U Hrvatskoj su ovi prihodi dugo godina bili prikazivani kao izvanredni prihodi, no zbog izmjena računovostvenih standarda sada se klasificiraju kao ostali izvanredni prihodi. Njihov udio u ukupnim prihodima ne bi trebao biti dominantan.¹⁰

Rashodi nastaju kao posljedica trošenja odnosno smanjenja imovine ili povećanja obveza. Analogno prihodima, rashodi se sistematiziraju i u izvještajima prikazuju kao poslovni i financijski. Poslovni rashodi nastaju kao posljedica obavljanja glavne djelatnosti poduzeća. Struktura poslovnih rashoda ovisi o vrsti djelatnosti kojom se poduzeće bavi i o metodi obračuna troškova. Financijski rashodi nastaju, u pravilu, kao posljedica korištenja tuđih

⁸ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRF, str. 110.

⁹ Str 54 Žager, K., Tušek, B., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Žager, L. (2016) *Računovodstvo I Računovodstvo za neračunovođe* / Žager, L. (ur.). Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 54.

¹⁰ Žager, K., Tušek, B., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Žager, L. (2016) *Računovodstvo I Računovodstvo za neračunovođe* / Žager, L. (ur.). Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 54.

novčanih sredstava. Kao najčešći rashodi pojavljuju se kamate koje poduzeće mora platiti kao naknadu za korištena tuđa sredstva, negativne tečajne razlike, korekcije vrijednosti financijskih plasmana i sl. Kao i kod prihoda, sukladno računovodstvenim standardima koji su u primjeni u Republici Hrvatskoj, rashodi koji nisu uobičajeni i koji se ne pojavljuju redovno trebaju biti klasificirani kao ostali poslovni rashodi. Najčešće su to rashodi vezani uz nastale štete, kazne, otuđenje dugotrajne imovine i sl.¹¹

2.1.3. Izvještaj o novčanim tokovima

Izvještaj o novčanim tokovima jedan je od temeljnih financijskih izvještaja. Prikazuje primitke i izdatke poduzeća u određenom razdoblju (najčešće u jednoj poslovnoj godini). Razlika između primitaka i izdataka naziva se čisti (neto) novčani tok. Potrebno je razlikovati račun dobiti i gubitka te izvještaj o novčanim tokovima jer ta dva izvještaja prikazuju drukčije stavke. Račun dobiti i gubitka prikazuje prihode i rashode, dok s druge strane izvještaj o novčanim tokovima prikazuje novčane primitke i izdatke. Razlika između prihoda i primitka je u tome što se prihod knjiži u trenutku njegovog nastajanja, npr. pri prodaji određenih proizvoda, dok se s druge strane primitak bilježi tek kada je ta roba naplaćena, odnosno kada je zaprimljen novac od kupca.

Izvještaj o novčanim tokovima izvještaj je koji prikazuje koliko je novca naplaćeno u određenom razdoblju, a koliko je novca potrošeno.

Prema vrsti aktivnosti razlikuju se poslovne aktivnosti, investicijske aktivnosti i financijske aktivnosti. Primici iz poslovnih aktivnosti su: primici na osnovi prodaje roba ili pružanja usluga, primici od provizija, tantijema, nakanda, primici od osiguravajućih društava. S druge strane izdaci za poslovne aktivnosti su: izdaci dobavljačima, plaće zaposlenima, za premije osiguranja, kamate, poreze i sl.¹²

Najčešći investicijski primici su: primici od prodaje dugotrajne imovine, primici od prodaje financijske imovine, primici od povrata danih kredita. Najčešći izdaci iz investicijskih

¹¹ Žager, K., Tušek, B., Mamić Sačar, I., Sever Mališ, S., Žager, L. (2016) *Računovodstvo I Računovodstvo za neračunovođe* / Žager, L. (ur.). Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 55.

¹² Žager, K., Mamić Sačar, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRF, str. 126.

aktivnosti su: izdaci za kupnju dugotrajne imovine, izdaci za stjecanje vlasničkih i dužničkih financijskih instrumenata te izdaci na osnovi kredita danih drugima¹³.

Novčani primici od financijskih aktivnosti su: primici od izdavanja vlasničkih i dužničkih financijskih instrumenata, primici od primljenih kredita. S druge strane, novčani izdaci od financijskih aktivnosti su: izdaci za otplatu glavnice kredita i obveznica, izdaci za isplatu dividendi i kamata, izdaci za otkup vlastitih dionica.¹⁴

Izvještaj o novčanim tokovima prikazuje se pomoću dvije metode. Direktna metoda izravno prikazuje sve primitke i izdatke istih aktivnosti, dok indirektna metoda dobit ili gubitak razdoblja usklađuje za sve nenovčane transakcije nastale u tom istom razdoblju. Obje metode na kraju daju isti ukupan neto novčani tok. Ako je ukupan neto novčani tok pozitivan, to će rezultirati povećanjem novca na kraju razdoblja u odnosu na početno razdoblje i obratno.

2.1.4. Izvještaj o promjenama kapitala i bilješke

Izvještaj o promjenama kapitala čini sastavni dio temeljnih financijskih izvještaja. U njemu se prikazuju promjene koje su se na kapitalu dogodile između dva obračunska razdoblja. U izvještaju o promjenama kapitala trebaju detaljnije se prikazati promjene koje su se dogodile na bilo kojoj poziciji kapitala. Zasižno najznačajnija promjena na kapitalu vezana je uz nastanak zarade te dividende koje se izglasavaju vlasnicima. Stoga se u izvještaju prikazuju upravo ove najčešće i najznačajnije promjene.¹⁵

Na promjenu vrijednosti kapitala mogu imati utjecaj i sljedeće transakcije:¹⁶

- dodatna ulaganja vlasnika
- promjene računovodstvenih politika i ispravci temeljnih pogrešaka
- usklađenja odnosno učinci transakcija koji se sukladno standardima direktno prikazuju u kapitalu (revalorizacijske rezerve i slično).

¹³ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 126.

¹⁴ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 126.

¹⁵ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 131.

¹⁶ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 132.

Formalni izgled izvještaja o promjenama kapitala nije toliko bitan te se često razlikuje ovisno o regulatornom okviru koji se primjenjuje. Ponekad se prikazuje u skraćenoj formi, a sve ostale informacije o promjenama kapitala nalaze se u okviru bilješki uz financijske izvještaje.¹⁷ Važno je samo da sve informacije koje su bitne za korisnike budu prikazane.

Bilješke su dio financijskih izvještaja koje služe kako bi detaljnije razradile i pojasnile prethodna četiri financijska izvještaja. U bilješkama se mogu pronaći detaljnija pojašnjenja pojedinih stavki iz financijskih izvještaja te objašnjenja vezana za primjenu računovodstvenih politika i procjena. Također, neke informacije koje se ne vide direktno iz financijskih izvještaja objavljene su u bilješkama.

Sadržaj bilješki je određen standardima financijskog izvještavanja koje poduzeće koristi.¹⁸ Forma u kojoj se bilješke objavljuju nije strogo definirana, stoga različita poduzeća objavljuju u različitoj formi.¹⁹

Prilikom razmatranja financijskog položaja i uspješnosti poslovanja na temelju financijskih izvještaja važno je uzeti u obzir da su svi izvještaji međusobno povezani. Temeljni izvještaj koji prikazuje financijski položaj je bilanca, a promjene koje su se dogodile na nekim, posebno značajnim, pozicijama bilance prikazuju se u ostalim izvještajima. Iznos dobiti u bilanci prikazan je u jednom iznosu, a sam način stvaranja te dobiti detaljnije se prikazuje u računu dobiti i gubitka, dok se promjene na ostalim pozicijama kapitala prikazuju u posebno izvještaju – izvještaju o promjenama kapitala. Također, u bilanci je prikazano stanje novca, a način stvaranja tog novca (pribavljanje i trošenje) detaljnije se prikazuje u izvještaju o novčanim tokovima.²⁰

2.2. Instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja

Financijski izvještaji su po svojoj definiciji izvještaji koji prikazuju financijsko stanje određenog poduzeća. Ključni dio svih temeljnih financijskih izvještaja osim bilješki su brojke, odnosno numerički iznosi. S vremenom su se razvile mnoge metode, instrumenti i postupci

¹⁷ Žager, K., Mamić Sačar, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 37.

¹⁸ Žager, K., Mamić Sačar, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 134.

¹⁹ Žager, K., Mamić Sačar, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 131.

²⁰ Žager, K., Mamić Sačar, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 132.

kojima se moglo analizirati financijske izvještaje te raditi usporedbu s istim izvještajima u prošlosti, kao i s izvještajima drugih poduzeća iz iste industrije. Prilikom analize financijskih izvještaja najčešće se koriste horizontalna analiza, vertikalna analiza te analiza pomoću pokazatelja.

2.2.1. Horizontalna i vertikalna analiza

Horizontalnom analizom nastoji se uočiti tendencija i dinamika promjena pojedinih pozicija temeljnih financijskih izvještaja. Temeljem uočavanja tih promjena prosuđuje se kakva je uspješnost i sigurnost poslovanja promatranog poduzeća. Suprotno tome, strukturni financijski izvještaji koji služe kao podloga za provedbu vertikalne analize mogu se razmatrati u kontekstu raščlanjivanja. Vertikalna analiza omogućava uvid u strukturu financijskih izvještaja.²¹

Analiza financijskih izvještaja koja omogućava uspoređivanje podataka kroz duže vremensko razdoblje, kako bi se otkrile tendencija i dinamika promjena pojedinih bilančnih pozicija (financijskih podataka), uobičajeno se naziva horizontalnom analizom.²² Najčešće se uspoređuje više financijskih izvještaja određenog poduzeća te se donose relevantni zaključci o trendovima i smjeru u kojem poduzeće ide. Srž horizontalne analize financijskih izvještaja određenog poduzeća je uočiti promjenu koja se događa u promatranom vremenu. Minimalno promatrano vrijeme je dvije godine, a najčešće je to više godina u nizu koje se analiziraju.

Financijski izvještaji u horizontalnoj analizi mogu se uspoređivati tako da se podaci iz svih godina uspoređuju s jednom godinom, koja se uzima kao bazna godina ili se svako promatrano razdoblje može uspoređivati s prethodnim. Izvještaji se uspoređuju u apsolutnom iznosu, ali i u relativnom iznosu. Kroz to je vidljivo kakav je smjer, ali i intenzitet promjene određene pozicije u financijskom izvještaju.²³

Ovom vrstom analize najčešće se analiziraju bilanca i račun dobiti i gubitka. Kroz horizontalnu analizu se na brz i efikasan način uočava kretanje poslovnih prihoda ili

²¹ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 268.

²² Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 272.

²³ Žager L. (2020.) *Analiza financijskih izvještaja – Kako čitati i razumjeti financijske izvještaje*. Prezentacija s predavanja [8. svibnja 2022.]

potraživanja od kupaca kroz godine. Horizontalna analiza služi kao izvrstan alat u izradi različitih grafičkih rješenja koji na vizualan način pojašnjavaju intenzitet i smjer neke promjene.

Vertikalnom analizom financijskih izvještaja poduzeća ispituje se i analizira strukturu pojedinih pozicija unutar financijskih izvještaja. Struktura određenog financijskog izvještaja jako puno govori o kvaliteti poslovanja poduzeća.²⁴ Na primjer, ukoliko obveze čine 90% pasive nekog poduzeća to znači da je 90% imovine financirano tuđim izvorima što jasno ukazuje na visoku zaduženost poduzeća. U procesu izrade vertikalne analize bilance, aktivu ili pasivu izjednačava se sa 100 te se sve pozicije unutar aktive prikazuju u postotnom udjelu u odnosu na cijelu aktivu. Isti proces se ponavlja s pasivom, odnosno pozicije unutar kapitala i obveza uspoređuju se s ukupnom pasivom te se donose zaključci temeljem strukture o financijskom stanju. Kod vertikalne analize računa dobiti i gubitka ukupni prihodi (ili poslovni prihodi) izjednačuju se sa 100 te se analizira omjer pojedinih stavki prihoda u odnosu na ukupne ili poslovne prihode. Vertikalna analiza ne zahtijeva financijske izvještaje iz više godina, ali se vertikalna analiza može provesti i kroz više razdoblja kako bi bio jasniji smjer i trend u kojem poduzeće ide.

2.2.2. Financijski pokazatelji

Najznačajniji instrument analize financijskih izvještaja su financijski pokazatelji.²⁵ Pomoću niza pokazatelja detaljno se analizira financijska slika promatranog poduzeća. Kod pokazatelja se u omjer stavljaju brojeke iz financijskih izvještaja koje ima smisla uspoređivati i stavljati u omjer te produkt tih omjera daje informacije, ali i služi kao podloga za usporedbu s drugim razdobljima ili drugim poduzećima. Financijski izvještaji koje se najčešće analizira su bilanca i račun dobiti i gubitka, stoga se većina pokazatelja temelji upravo na ta dva izvještaja.

Pokazatelji služe kako bi na jednostavniji način prikazali određene odnose unutar financijskih izvještaja. Vrlo su korisni pri upravljanju i razvoju poduzeća.

Pojedinačni financijski pokazatelji mogu se klasificirati u nekoliko skupina:²⁶

²⁴ Žager L. (2020.) *Analiza financijskih izvještaja – Kako čitati i razumjeti financijske izvještaje*. Presentacija s predavanja [8. svibnja 2022.]

²⁵ Žager, K., Mamić Sačar, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 43.

²⁶ Žager, K., Mamić Sačar, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 43.

1. Pokazatelji likvidnosti
2. Pokazatelji zaduženosti
3. Pokazatelji aktivnosti
4. Pokazatelji ekonomičnosti
5. Pokazatelji profitabilnosti
6. Pokazatelji investiranja

Pokazatelji likvidnosti i zaduženosti smatraju se pokazateljima sigurnosti poslovanja, pokazatelji ekonomičnosti, profitabilnosti, i investiranja smatraju se pokazateljima uspješnosti poslovanja. Pokazatelji aktivnosti mogu se smatrati i pokazateljima sigurnosti i pokazateljima uspješnosti poduzeća.²⁷

2.2.2.1. Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelji likvidnosti mjere sposobnost poduzeća u kontekstu sposobnosti podmirenja dospjelih kratkoročnih obveza.²⁸ Podmirivanje kratkoročnih obveza jedna je od ključnih zadaća svakog poduzeća, stoga je dobra likvidnost jedan od primarnih uvjeta za dobro financijsko zdravlje određenog poduzeća. Najčešći eksplicirani pokazatelji likvidnosti su koeficijent trenutne likvidnosti, koeficijent ubrzane likvidnosti, koeficijent tekuće likvidnosti i koeficijent financijske stabilnosti.²⁹

Tablica 1 Pokazatelji likvidnosti

Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
Koeficijent trenutne likvidnosti	Novac	Kratkoročne obveze
Koeficijent ubrzane likvidnosti	Novac+kratkotrajna potraživanja	Kratkoročne obveze
Koeficijent tekuće likvidnosti	Kratkotrajna imovina	Kratkoročne obveze
Koeficijent financijske stabilnosti	Dugotrajna imovina	Kapital i rezerve + dugoročne obveze

Izvor: Izrada autora prema Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 45.

²⁷ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 45.

²⁸ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 45.

²⁹ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 45.

Koeficijent trenutne likvidnosti ocjenjuje sposobnost poduzeća da podmiri kratkoročne obveze raspoloživim novcem na dan izračuna pokazatelja. Koeficijent se interpretira kao postotak kratkoročnih obveza koje poduzeće može podmiriti novcem raspoloživim na dan sastavljanja bilance. Ako na dan utvrđivanja koeficijenta na žiroračun stigne značajna uplata, taj će koeficijent biti relativno visok te korisnik može zaključiti da poduzeće nema problema s likvidnošću, što ne mora biti istina.³⁰ Stoga ovaj pokazatelj ne mora uvijek biti reprezentativan.

Koeficijent ubrzane likvidnosti nešto je bolji pokazatelj jer uzima u obzir i kratkotrajna potraživanja. Pokazatelj ubrzane likvidnosti prikazuje koliko je kratkoročnih obveza poduzeće sposobno podmiriti brzo unovčivom imovinom. Najčešće se kod izračuna pokazatelja u brojnik stavlja iznos kratkotrajne imovine umanjen za vrijednost zaliha. Zalihe predstavljaju najmanje likvidan oblik kratkotrajne imovine te je poduzeću potrebno nekoliko koraka da ga pretvori u novac.³¹

Koeficijent tekuće likvidnosti u pravilu bi trebao biti veći od 2. Drugačije rečeno, ako poduzeće želi održavati tekuću likvidnost na normalnoj razini i izbjeći situaciju nepravovremenog plaćanja dospjelih obveza, tada na raspolaganju mora imati, u pravilu, minimalno dvostruko više kratkotrajne imovine nego što ima kratkoročnih obveza. To je važno zbog rizika unovčavanja kratkotrajne imovine.³² Kada je koeficijent tekuće likvidnosti veći od 2, to znači da poduzeće većinu kratkotrajne imovine financira dugoročnim izvorima, odnosno dugoročnim obvezama i kapitalom. Kada je koeficijent manji od 1 to znači da je poduzeće nelikvidno i da ne može s kratkotrajnom imovinom pokriti sve kratkoročne obveze.

Koeficijent financijske stabilnosti predstavlja omjer dugotrajne imovine i kapitala uvećanog za dugoročne obveze. Ovaj pokazatelj, po definiciji, mora biti manji od 1 jer poduzeće dio svoje kratkotrajne imovine mora financirati iz kvalitetnih dugoročnih izvora. Koeficijent financijske stabilnosti prikazuje koliko se dugoročnih izvora financiranja koristi za financiranje dugotrajne imovine.³³

³⁰ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 45 - 46.

³¹ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 46.

³² Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 47.

³³ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 48.

Koeficijent financijske stabilnosti i koeficijent tekuće likvidnosti su u korelaciji. Kada je kratkotrajna imovina veća od kratkoročnih obveza tada je koeficijent tekuće likvidnosti veći od 1, a koeficijent financijske stabilnosti manji od 1. Kada kratkotrajna imovina i kratkoročne obveze iznose jednako tada su oba koeficijenta jednaka 1. U najgorem slučaju kada su kratkoročne obveze veće od kratkotrajne imovine tada koeficijent financijske stabilnosti iznosi više od 1, a koeficijent tekuće likvidnosti manje od 1. Ova dva pokazatelja usko su vezana i za radni kapital, odnosno neto radni kapital.

Radni kapital je pojam koji podrazumijeva razliku između kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza. U poduzećima u kojima su kratkoročne obveze veće od kratkotrajne imovine, neto radni kapital je negativan.

Za analizu likvidnosti ključno je koristiti više pokazatelja jer uzimanje u obzir samo jednog pokazatelja može dovesti do krivih zaključaka.

2.2.2.2. Pokazatelji zaduženosti

Pokazatelji zaduženosti pokazuju koliko je poduzeće zaduženo, odnosno je li prezaduženo.

Tablica 2 Pokazatelji zaduženosti

Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
Koeficijent zaduženosti	Ukupne obveze	Ukupna imovina
Koeficijent vlastitog financiranja	Kapital i rezerve	Ukupna imovina
Koeficijent financiranja	Ukupne obveze	Kapital i rezerve
Pokriće troškova kamata	Zarada prije kamata i poreza	Kamate
Faktor zaduženosti	Ukupne obveze	Zadržana dobit i amortizacija
Stupanj pokrića I	Kapital i rezerve	Dugotrajna imovina
Stupanj pokrića II	Kapital i rezerve + dugoročne obveze	Dugotrajna imovina

Izvor: Izrada autora prema Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 49.

Najčešći pokazatelji zaduženosti poduzeća su koeficijent zaduženosti, koeficijent vlastitog financiranja i koeficijent financiranja. Sva tri pokazatelja formirana su na temelju bilance i zbog toga se često ističe da oni odražavaju statičku zaduženost. Zapravo su ti pokazatelji odraz strukture pasive i govore koliko je imovine financirano iz vlastitog kapitala (glavnice) te koliko je imovine financirano iz tuđeg kapitala (obveza). Koeficijent zaduženosti i

koeficijent vlastitog financiranja zajedno prikazuju strukturu izvora financiranja imovine pa u skladu s tim njihov zbroj mora biti 1.³⁴

Pokriće troškova kamata i faktor zaduženosti ukazuju na dinamičku zaduženost poduzeća jer dug razmatraju s aspekta mogućnosti njegova podmirivanja. Izračunavaju se temeljem podataka iz računa dobiti i gubitka. Pri utvrđivanju pokrića troškova kamata razmatra se koliko su puta kamate pokrivena sa zaradama prije kamata i poreza. S druge strane, faktor zaduženosti prikazuje koliko je godina potrebno da se iz zadržane dobiti uvećane za troškove amortizacije podmire ukupne obveze.³⁵

Stupnjevi pokrića I i II izračunavaju se na temelju podataka iz bilance. Kod njih se razmatra pokriće dugotrajne imovine glavnicom, tj. glavnicom uvećanom za dugoročne obveze. Pokazatelje stupnja pokrića istovremeno je moguće razmatrati i kao pokazatelje financijske stabilnosti jer nam daju informaciju o tome kako se dugotrajna imovina financira.³⁶

Treba napomenuti kako je većina koeficijenata na neki način povezana. Iako je stupanj pokrića II pokazatelj zaduženosti, a koeficijent financijske stabilnosti pokazatelj likvidnosti ta su dva koeficijenta međusobno povezana. Kada je koeficijent financijske stabilnosti veći od 1 tada je stupanj pokrića II uvijek manji od 1, a vrijedi i obratno. To se događa zbog toga što oba pokazatelja koriste iste podatke iz bilance samo na inverzan način. Kod izračuna stupnja pokrića glavnica i dugoročne obveze su u brojniku, a dugotrajna imovina u nazivniku, dok je kod izračuna koeficijenta financijske stabilnosti obratno.

2.2.2.3. Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti poznati su pod nazivom koeficijenti obrta koji se izračunavaju kao omjeri prometa (prihoda) i prosječnog stanja određenih dijelova imovine. Ukazuju na brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu. Najčešće se koeficijent obrta izračunava za ukupnu imovinu, kratkotrajnu imovinu i potraživanja. Svi navedeni pokazatelji utvrđuju se na temelju podataka iz bilance i računa dobiti i gubitka. Koeficijent obrta ukupne imovine prikazuje koliko je puta godišnje poduzeće obrnulo svoju imovinu, odnosno koliko je kuna ukupnih

³⁴ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 48 - 49.

³⁵ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 49 - 50.

³⁶ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 50.

prihoda ostvarilo na jednu kunu ukupne imovine. Svi pokazatelji aktivnosti se interpretiraju prema istom obrascu uvažavajući dio imovine na koji se pojedini pokazatelj odnosi.³⁷

Tablica 3 Pokazatelji aktivnosti

Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
Koeficijent obrta ukupne imovine	Ukupni prihod	Ukupna imovina
Koeficijent obrta kratkotrajne imovine	Ukupni prihod	Kratkotrajna imovina
Koeficijent obrta potraživanja	Prihodi od prodaje	Potraživanja
Trajanje naplate potraživanja u danima	365	Koeficijent obrta potraživanja

Izvor: Izrada autora prema Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 51.

Koeficijenti obrta, odnosno pokazatelji aktivnosti razlikuju se od poduzeća do poduzeća, a veliku ulogu ima djelatnost kojom se poduzeće bavi. Djelatnost kojom se određeno poduzeće bavi ima veliki utjecaj na samu strukturu bilance, koja posredno utječe i na koeficijente obrta.

Koeficijent obrta potraživanja definiran je stavljanjem u omjer prihoda od prodaje te potraživanja. Taj je koeficijent od važnosti jer se izračun tog pokazatelja koristi kako bi se izračunalo i trajanje naplate potraživanja. Trajanje naplate potraživanja računa se dijeljenjem 365, koji predstavlja broj dana u godini, s koeficijentom obrta potraživanja. Trajanje naplate potraživanja koristan je pokazatelj koji prikazuje koliko je poduzeće uspješno u naplaćivanju svojih potraživanja. Trajanje naplate ovisno je i o djelatnosti kojom se poduzeće bavi jer postoje mnoge djelatnosti imaju specifično duže ili kraće vrijeme naplate od ostalih, međutim i dalje je to pokazatelj koji vrlo dobro detektira određene probleme s potraživanjima, odnosno njihovom naplatom.

2.2.2.4. Pokazatelji ekonomičnosti

Pokazatelji ekonomičnosti prikazuju omjer prihoda i rashoda te se pomoću njih ocjenjuje koliko se prihoda ostvaruje po jedinici rashoda, stoga predstavljaju mjeru djelatnosti poslovanja. Iz toga proizlazi da se ovi pokazatelji izračunavaju na temelju podataka iz računa

³⁷ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 50.

dobiti i gubitka. Omjer ukupnih prihoda i ukupnih rashoda rezultira pokazateljem ukupne ekonomičnosti ili ekonomičnosti ukupnog poslovanja. Ekonomičnost ukupnog poslovanja izražava se kao koeficijent, a interpretira se kao postotak, tj. za koliko posto su ostvareni ukupni prihodi veći od ukupnih rashoda, odnosno koliko je kuna ukupnih prihoda poduzeće ostvarilo na jednu kunu ukupnih rashoda. Parcijalni pokazatelji ekonomičnosti interpretiraju se na isti način samo u izračun uzimaju druge stavke prihoda i rashoda.³⁸ Bitno je za naglasiti kako se poslovnim prihodima trebaju moći pokriti poslovni rashodi, ali i financijski te izvanredni rashodi.

Tablica 4 Pokazatelji ekonomičnosti

Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	Ukupni prihodi	Ukupni rashodi
Ekonomičnost poslovanja	Poslovni prihodi	Poslovni rashodi
Ekonomičnost prodaje	Prihodi od prodaje	Rashodi od prodaje
Ekonomičnost financiranja	Financijski prihodi	Financijski rashodi
Ekonomičnost ostalih poslovnih aktivnosti	Ostali poslovni prihodi	Ostali poslovni rashodi

Izvor: Izrada autora prema Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 51.

2.2.2.5. Pokazatelji profitabilnosti

Pokazatelji profitabilnosti mjere i pokazuju koliko je poduzeće uspješno, odnosno profitabilno. Cilj svakog poduzeća je maksimizirati svoj profit, stoga su pokazatelji profitabilnosti bitan alat za dublju analizu profitabilnosti poduzeća.

Tablica 5 Pokazatelji profitabilnosti

Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
Neto marža profita	Neto dobit+kamate	Ukupni prihodi
Bruto marža profita	Dobit prije poreza+kamate	Ukupni prihodi
Neto rentabilnost imovine	Neto dobit+kamate	Ukupna imovina
Bruto rentabilnost imovine	Dobit prije poreza+kamate	Ukupna imovina
Rentabilnost vlastitog kapitala	Neto dobit	Kapital i rezerve

Izvor: Izrada autora prema Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 53.

³⁸ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 51 - 52.

Marža profita izračunava se na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka. Maržom profita ocjenjuje se koliko je poduzeće uspješno u zadržavanju ostvarenih ukupnih prihoda u obliku dobiti uvećane za rashode od kamata, tj. prikazuje koliko posto ostvarenih prihoda poduzeća zadržava u obliku zarada uvećanih za rashode od kamata. Razlika između neto i bruto marže profita je u obuhvatu poreza na dobit u brojniku pokazatelja. Uključivanjem u brojnik pokazatelja zarada prije kamata, poreza i amortizacije (EBITDA) maržom profita ocjenjuje se operativna sposobnost poduzeća da stvara zarade iz svoje osnovne djelatnosti.³⁹

Prethodna dva pokazatelja koriste stavke računa dobiti i gubitka kako bi izračunali vrijednosti. Sljedeća tri pokazatelja kombiniraju stavke bilance i računa dobiti i gubitka u svojim formulama izračuna.

Pokazateljem rentabilnost ukupne imovine ocjenjuje se sposobnost poduzeća da ostvaruje povrate na temelju ukupno raspoloživih resursa, odnosno da ostvaruje povrate za vlasnike svih oblika izvora financiranja imovine. Pokazatelj se interpretira kao stopa povrata koju je poduzeće uspjelo ostvariti na ukupnu imovinu. Razlika između bruto i neto pokazatelja prikazuje relativno porezno opterećenje porezom na dobit u odnosu na ukupnu imovinu. Rentabilnost vlastitog kapitala je najznačajniji pokazatelj profitabilnosti jer se primjenjuje kao ocjena sposobnosti poduzeća da stvara povrate za vlasnike vlastitog kapitala. Interpretira se kao postotak povrata vlasnicima na uložene izvore financiranja u jednoj godini.⁴⁰

2.2.3. Du Pontov sustav pokazatelja

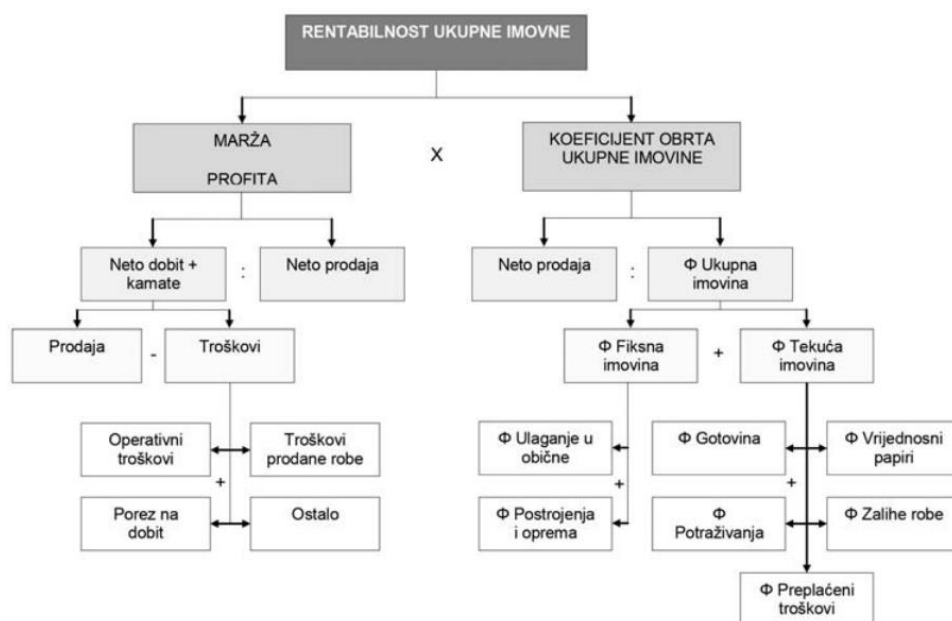
Najpoznatiji deduktivni sustav pokazatelja je Du Pontov sustav pokazatelja. Upotreba takvog deduktivnog sustava pokazatelja popularizirana je u američkom poduzeću Du Pont de Nemours and Co.⁴¹ Du Pontov sustav pokazatelja smatra se jednim od najstarijih instrumenata kontrolinga. Objedinjuje podatke iz bilance i računa dobiti i gubitka te se uz rentabilnost ukupne imovine često u analizu uključuje i rentabilnost vlastitog kapitala.

³⁹ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 52 - 53.

⁴⁰ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 53 - 54.

⁴¹ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF, str. 57.

Slika 1 Du Pont sustav pokazatelja - ROA

Izvor: Ježovita A., (2016), *Analiza marže profita kao odrednice profitabilnosti poslovanja poduzeća*. Dostupno na: [300142 \(srce.hr\)](https://www.srce.hr/300142)

Du Pontov sustav pokazatelja koristi se prvenstveno za potrebe analize, a samim time i za potrebe planiranja, tj. upravljanja poslovanjem i razvojem poduzeća. Osnovni pokazatelj koji odražava temeljni cilj poslovanja poduzeća je rentabilnost ukupne imovine bez obzira na to je li ta imovina pribavljena iz vlastitih ili tuđih izvora. Iz rentabilnosti kao temeljnog pokazatelja izvode se zahtjevi koje treba zadovoljiti na određenim nižim razinama poslovanja. Zbog toga Du Pontov sustav pokazatelja ima oblik piramide. Sve ono što je u toj piramidi ispod temeljnog cilja koji je u ovom slučaju rentabilnost ukupne imovine, hijerarhijski je podređeno toj rentabilnosti.⁴² Rastavljanje rentabilnosti ukupne imovine na maržu profita i koeficijent obrta ukupne imovine pruža mogućnost razmatranja pokazatelja aktivnosti poslovanja s aspekta uspješnosti. Koeficijent obrta ukupne imovine ukazuje na sposobnost poduzeća da koristi svoju imovinu za stvaranje prihoda, a marža profita ukazuje na sposobnost poduzeća da koristi prihode za stvaranje zarada.⁴³ U novije vrijeme osnovni pokazatelj koji se računa Du Pont sustavom pokazatelja je rentabilnost glavnice. Na razini ispod nalazi se rentabilnost ukupne imovine i multiplikator glavnice.

⁴² Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRF, str. 58.

⁴³ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi*. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRF, str. 60.

2.3. Specifičnosti temeljnih financijskih izvještaja revizorskih društava

Svaka djelatnost specifična je na svoj način. Tako se i financijski izvještaji različitih industrija razlikuju po svojim specifičnostima.

Po definiciji koja se nalazi u zakonu o reviziji: revizorsko društvo je pravna osoba sa sjedištem u Republici Hrvatskoj osnovana kao trgovačko društvo u jednom od pravnih oblika u skladu sa zakonom kojim se uređuju trgovačka društva i koje ima odobrenje za rad koje je izdalo Ministarstvo financija.⁴⁴

Uvidom u financijske izvještaje PricewaterhouseCoopers d.o.o., Deloitte d.o.o. u petogodišnjem razdoblju, kao i uvidom u financijske izvještaje Ihs Revizija d.o.o., Crowe Horwath Revizija d.o.o., Fair Audit d.o.o. autor je izvukao neke specifičnosti temeljnih financijskih izvještaja revizorskih društava.

Revizorska društva ne prodaju proizvode ili trgovačku robu, već se bave isključivo pružanjem usluga. Tako u stavci poslovni prihodi nemaju, kao većina poduzeća prihod od prodaje opipljivih proizvoda, već prihode od prodaje usluga. Revizorska društva prvenstveno pružaju usluge revizije, međutim sva veća revizorska društva pružaju usluge poput računovodstvenih usluga, poreznih savjetovanja, financijskih savjetovanja i slično.

Kada se zna da većina prihoda nastaje prodajom usluga tada možemo pretpostaviti, ali i iščitati iz financijskih izvještaja revizorskih društava da je većina troškova usmjerena na materijalne troškove i troškove osoblja. Materijalni troškovi najčešće obuhvaćaju administrativne usluge, usluge zakupa, operativnih leasinga, troškove telekomunikacijskih i poštanskih usluga, grafičke usluge, usluge tehničkog održavanja, usluge studentskog servisa, odvjetničke usluge i dr. Troškovi osoblja obuhvaćaju plaće zaposlenika, odnosno neto plaće, bonuse, doprinose iz plaća te doprinose na plaće. Također, s obzirom na revizorsku prirodu posla i često provođenja radnog vremena na terenu troškovi dnevnica, cestarina i prijevoza nisu zanemarivi.

Dugotrajna imovina čini manji dio ukupne imovine u bilanci većine poduzeća kojima je primarna djelatnost revizija. Revizorska društva nemaju strojeve, postrojenja ni zgrade u vlasništvu koji bi činili velik dio dugotrajne materijalne imovine. Najčešća vrsta dugotrajne imovine koja poduzeća posjeduju su informatička oprema, financijska imovina, namještaj, nematerijalna imovina (software-i, licence) itd.

⁴⁴ Narodne novine (2018) *Zakon o reviziji, članak 4* Dostupno na: [Zakon o reviziji - Zakon.hr](#), [7. svibnja 2022.]

Ono što je karakteristično za revizorska društva je to da u svojoj bilanci nemaju zalihe, što je i logično s obzirom da ne prodaju nikakve proizvode već isključivo usluge.

Analizom financijskih izvještaja revizorskih društava primjetno je da prevladavaju kratkotrajna potraživanja u odnosu na ona dugotrajna. Naplata tih potraživanja očekuje se u razdoblju kraćem od godine dana. Kratkotrajna potraživanja, prvenstveno potraživanja od kupaca, jedna su od najznačajnijih stavki u aktivi bilance. Kod većine revizorskih društava novac u banci i blagajni te potraživanja od kupaca čine većinu kratkotrajne imovine.

Kao što u bilanci prevladava kratkotrajna imovina u odnosu na onu dugotrajnu, isto se može reći i za obveze. U bilancama promatranih poduzeća dugoročne obveze ne čine značajan udio u pasivi te su kod nekih poduzeća u određenim godinama jednake 0, dok kratkoročne obveze čine značajan udio pasive u svakom od promatranih poduzeća.

Svako poduzeće na svijetu ima neke svoje specifičnosti, međutim gore nabrojane i pojašnjene specifičnosti mogu se primijeniti na gotovo sva revizorska društva u Republici Hrvatskoj.

3. Horizontalna i vertikalna analiza financijskih izvještaja odabranih poduzeća

3.1. Osnovna obilježja poduzeća odabranih za analizu i njihov položaj na revizorskom tržištu u Hrvatskoj

PricewaterhouseCoopers d.o.o. osnovano je u srpnju 1998. godine i registrirano kao društvo s ograničenom odgovornošću u skladu sa zakonima Republike Hrvatske. Društvo je u vlasništvu tvrtki PricewaterhouseCoopers Polska sp.z.o.o. Audyt spolka komandytowa (90%) i PricewaterhouseCoopers Services d.o.o. (10%). Sjedište Društva nalazi se u Zagrebu, Heinzelova 70. Osnovna djelatnost Društva je revizija i usluge s područja računovodstva, poslovnog savjetovanja, financijske analize i kontrole. Društvo je prema pokazateljima na zadnji dan poslovne godine razvrstano u srednje poduzeće prema kriteriju prihoda i prosječnog broja radnika tijekom godine.⁴⁵ PricewaterhouseCoopers d.o.o. jedna je od mreža tvrtki u 158 zemalja svijeta s preko 250.000 zaposlenih⁴⁶. Na dan 30. lipnja 2021. godine Društvo ima 98 zaposlenih⁴⁷.

Društvo je registrirano za sljedeće djelatnosti:

1. Usluge revizije
2. Usluge poreznog i ostalog poslovnog savjetovanja
3. Usluge izrade i ekonomske ocjene investicijskih projekata
4. Usluge sudskog vještačenja
5. Usluge financijskih analiza i kontrola
6. Usluge procjenjivanja vrijednosti poduzeća, imovine i obveza
7. Usluge s područja financija i računovodstva⁴⁸

Deloitte je društvo s ograničenom odgovornošću za usluge revizije, sa sjedištem u Zagrebu, Radnička cesta 80. Društvo je osnovano 7. prosinca 1995. godine. Osnovne djelatnosti Društva, temeljem upisa u Trgovačkom sudu, jesu: računovodstvene, knjigovodstvene i

⁴⁵ *Financijski izvještaj poduzeća PricewaterhouseCoopers d.o.o. za 2021. godinu*, dostupno na službenim stranicama FINA-e [10. svibnja 2022.]

⁴⁶ Web stranica poduzeća PricewaterhouseCoopers, dostupno na: [O nama: PwC Hrvatska](#) [10. svibnja 2022.]

⁴⁷ *Financijski izvještaj poduzeća PricewaterhouseCoopers d.o.o. za 2021. godinu*, dostupno na službenim stranicama FINA-e [10. svibnja 2022.]

⁴⁸ Web stranica Poslovna.hr, dostupno na: [PRICEWATERHOUSECOOPERS d.o.o.- prihod, dobit, zaposleni, analiza, kontakt podaci \(poslovna.hr\)](#) [10. svibnja 2022.]

revizijske djelatnosti te porezno savjetovanje. Upravu Društva čine: Marina Tonžetić, Dražen Nimčević, Domagoj Vuković i Yuri Sidorovich (prokurist).⁴⁹

U Hrvatskoj profesionalne usluge pružaju Deloitte d.o.o. i Deloitte Savjetodavne Usluge d.o.o. (Deloitte Hrvatska), te su obje tvrtke članice regionalne organizacije Deloitte Central Europe Holdings Limited. Deloitte Hrvatska jedna je od vodećih tvrtki za pružanje usluga revizije, poreznog konzaltinga, poslovnog savjetovanja, upravljanja rizicima i financijskog savjetovanja, a navedene usluge pruža više od 210 domaćih stručnjaka i specijaliziranih stručnjaka iz inozemstva. Deloitte je prisutan u preko 150 zemalja svijeta te ima preko 245.000 zaposlenih.⁵⁰ Deloitte d.o.o. pruža usluge na domaćem i stranom tržištu.

Deloitte i PricewaterhouseCoopers (PwC) čine dva od četiri najveća revizorska poduzeća koja posluju u Hrvatskoj, ali i svijetu. Takozvani „Big Four“ za reviziju čine još i Ernst & Young (EY) te KPMG. Navedena četiri poduzeća uz reviziju pružaju i mnoge usluge poput računovodstvenih usluga, poreznog savjetovanja, financijskog savjetovanja, financijskih analiza, kontrola itd.

Ukoliko promatramo globalno tržište revizijskih usluga ono ima obilježje oligopola jer dominiraju četiri velika društva. U Europskoj Uniji društva iz Velike četvorke (Big 4) sudjeluju s prosječnim tržišnim udjelom od preko 90%, dok u SAD-u ta društva revidiraju gotovo sva velika javna poduzeća. U Hrvatskoj revizorsko tržište još nije poprimilo toliko razinu koncentracije kao u SAD-u ili zemljama Europske Unije. Tržište je nekoncentrirano u pogledu broja klijenata te je poprilično konkurentno, na njemu djeluje veći broj društava i ni jedno ne posjeduje značajan tržišni udio. Postoji pozitivna veza između veličine klijenta i veličine revizorskog društva, odnosno veća poduzeća, promatrano kroz njihove prihode, uglavnom su revidirana od strane velikih revizorskih društva.⁵¹

Oba društva uživaju veliki ugled u poslovnom svijetu. Smatra ih se ponajboljim revizorskim društvima koji vjerodostojno i pouzdano revidiraju financijske izvještaje za neka od najvećih hrvatskih i multinacionalnih poduzeća u Hrvatskoj.

3.2. Horizontalna analiza bilance i računa dobiti i gubitka

⁴⁹ *Financijski izvještaj poduzeća Deloitte d.o.o. za 2020. godinu*, dostupno na službenim stranicama FINA-e [10. svibnja 2022.]

⁵⁰ Web stranica poduzeća Deloitte, dostupno na: [Deloitte Hrvatska](https://www.deloitte.hr) [10. svibnja 2022.]

⁵¹ Bilobrk A., (2018.) *Analiza koncentracije na tržištu revizijskih usluga u Hrvatskoj*. Diplomski rad. Split: Ekonomski fakultet, str. 62

3.2.1. Horizontalna analiza bilanci odabranih poduzeća

Horizontalnom analizom bilanci prikazana je promjena pojedinih pozicija u odnosu na prethodno razdoblje kroz 5 uzastopnih godina. Deloitte svoju bilancu objavljuje na posljednji dan u u kalendarskoj godini (31.12.), stoga horizontalna analiza bilance obuhvaća razdoblje od 31.12.2016. do 31.12.2020. S druge strane, PricewaterhouseCoopers objavljuje bilancu na dan 30.6., stoga su u analizi korištene bilance od 30.6.2017. do 30.6.2021.

Bilance ne prikazuju stanje na isti datum kod ova dva poduzeća, međutim vremenski odmak od 6 mjeseci nije toliko dugačak kako bi uzrokovao nemogućnost komparativne analize financijskih izvještaja. Horizontalna analiza uspoređuje trenutno stanje sa stanjem od prije 12 mjeseci, stoga se kod oba poduzeća bilance uspoređuju s istim vremenskim odmakom. S obzirom da je cilj horizontalne analize prikazati trendove i smjer kojim poduzeće ide razlika od 6 mjeseci nije otežavajući faktor.

Tablica 6 Horizontalna analiza aktive – Deloitte d.o.o.

	31.12.2016	31.12.2017	Promjena	Promjena	31.12.2018	Promjena	Promjena
AKTIVA							
Dugotrajna							

imovina							
Materijalna i nematerijalna imovina	1.069.040	1.753.299	684.259	64,01%	839.226	-914.073	-52,13%
Financijska imovina - ulaganje u udjele (dionice) društava povezanih sudjelujućim interesom	678.084	959.220	281.136	41,46%	745.995	-213.225	-22,23%
Financijska imovina - dani zajmovi, depoziti i slično	628.495	595.292	-33.203	-5,28%	695.852	100.560	16,89%
UKUPNO DUGOTRAJNA IMOVINA	2.375.619	3.307.811	932.192	39,24%	2.281.073	-1.026.738	-31,04%
Kratkotrajna imovina							
Zalihe	0	0	0	0	0	0	0
Potraživanja	11.340.734	15.575.389	4.234.655	37,34%	16.353.541	778.152	5,00%
Financijska imovina - dani zajmovi depoziti i sl; ostala financijska imovina	622.014	1.544.167	922.153	148,25%	940.035	-604.132	-39,12%
Novac u banci i blagajni	6.496.062	8.809.838	2.313.776	35,62%	11.139.940	2.330.102	26,45%
UKUPNO KRATKOTRAJNA IMOVINA	18.458.810	25.929.394	7.470.584	40,47%	28.433.517	2.504.123	9,66%
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	5.224.519	3.984.405	-1.240.114	-23,74%	3.893.358	-91.047	-2,29%
UKUPNO IMOVINA	26.058.948	33.221.610	7.162.662	27,49%	34.607.948	1.386.338	4,17%

	31.12.2019.	Promjena	Promjena	31.12.2020.	Promjena	Promjena
AKTIVA						
Dugotrajna imovina						

Materijalna i nematerijalna imovina	645.769	-193.457	-23,05%	505.386	-140.383	-21,74%
Financijska imovina - ulaganje u udjele (dionice) društava povezanih sudjelujućim interesom	705.749	-40.246	-5,39%	606.925	-98.824	-14,00%
Financijska imovina - dani zajmovi, depoziti i slično	695.852	0	0,00%	695.852	0	0,00%
UKUPNO DUGOTRAJNA IMOVINA	2.047.370	-233.703	-10,25%	1.808.163	-239.207	-11,68%
Kratkotrajna imovina						
Zalihe	0	0	0,00%	0	0	0,00%
Potraživanja	13.782.615	-2.570.926	-15,72%	9.796.017	-3.986.598	-28,92%
Financijska imovina - dani zajmovi depoziti i sl; ostala financijska imovina	726.411	-213.624	-22,73%	862.972	136.561	18,80%
Novac u banci i blagajni	12.127.638	987.698	8,87%	20.500.241	8.372.603	69,04%
UKUPNO KRATKOTRAJNA IMOVINA	26.636.664	-1.796.853	-6,32%	31.159.230	4.522.566	16,98%
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	1.076.792	-2.816.566	-72,34%	0	-1.076.792	-100,00%
UKUPNO IMOVINA	29.760.826	-4.847.122	-14,01%	32.967.393	3.206.567	10,77%

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja objavljenih na web stranicama FINA-e

Kod poduzeća Deloitte d.o.o. primijećuje se kako je ukupna imovina, odnosno aktiva rasla kroz gotovo sve godine. Iznimka je 2019. godina u kojoj je aktiva pala za nešto preko 14%, odnosno gotovo 5 milijuna kuna u odnosu na godinu prije. Gledajući po pojedinačnim pozicijama, u 2019. godini potraživanja su u odnosu na razdoblje prije pala za preko 2 i pol milijuna kuna što je preko 15% te su se plaćeni troškovi budućeg razdoblja smanjili za preko 2,8 milijuna kuna što iznosi smanjenje od preko 70%. Te dvije pozicije su doživjele najveći pad u apsolutnom iznosu kada se gleda prethodno razdoblje. Također, dvije stavke koje bilježe značajan pad u relativnom iznosu su materijalna i nematerijalna imovina koji bilježe pad od 23% te financijska imovina koja bilježi pad nešto manji od 23%.

U ostalim godinama aktiva je rasla. U 2017. godini je rasla za 27,49% u odnosu na razdoblje prije. U toj su godini značajno rasle pozicije kratkotrajna potraživanja, kratkotrajna

financijska imovina te novac u banci i blagajni. Dugotrajna imovina je također zabilježila rast od gotovo milijun kuna, odnosno 39%. Sljedeće godine aktiva je rasla za 4%, odnosno 1,3 milijuna kuna. U toj su godini kratkotrajna i dugotrajna financijska imovina rasle za 26%, odnosno 17%. Ostale su stavke, izuzev kratkotrajnih potraživanja doživjele pad te je dugotrajna imovina na taj datum iznosila 1,2 milijuna kuna, odnosno 31% manje nego godinu ranije. Nakon pada 2019. godine, 2020. godine ukupna imovina raste za oko 10% u odnosu na godinu prije.

Dugotrajna imovina bilježi pad od 12%, kratkotrajna potraživanja padaju za gotovo 4 milijuna kuna, međutim pozicija novac u banci i blagajni se povećava za preko 8 milijuna kuna te uz porast kratkotrajne financijske imovine dolazi do rasta ukupne imovine tj. aktive. Kada promatramo prvu analiziranu godinu u kojoj je aktiva iznosila 26 milijuna kuna i zadnju analiziranu godinu u kojoj je aktiva iznosila gotovo 33 milijuna kuna, uočavamo porast od gotovo 7 milijuna kuna. U tom je razdoblju došlo do pada vrijednosti dugotrajne imovine, međutim kratkotrajna imovina je zabilježila rast od gotovo 14 milijuna kuna, ali je došlo i do pada plaćenih troškova budućeg razdoblja i obračunatih prihoda sa preko 5 milijuna kuna na nula kuna u zadnjoj promatranoj godini.

Tablica 7 Horizontalna analiza aktive – PricewaterhouseCoopers d.o.o.

	30.06.2017	30.06.2018	Promjena	Promjena	30.06.2019	Promjena	Promjena
AKTIVA							
Nematerijalna imovina	111.084	345.519	234.435	211,04%	308.252	-37.267	-10,79%
Materijalna imovina	581.065	1.407.660	826.595	142,26%	1.343.163	-64.497	-4,58%
Dugotrajna financijska imovina	0	33.082	33.082	-	33.082	0	0,00%
Potraživanja	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
UKUPNO DUGOTRAJNA IMOVINA	692.149	1.786.261	1.094.112	158,07%	1.684.497	-101.764	-5,70%
Zalihe	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
Potraživanja	7.018.357	7.737.271	718.914	10,24%	9.233.353	1.496.082	19,34%
a) Potraživanja od poduzetnika unutar grupe	66.004	141.621	75.617	114,56%	92.066	-49.555	-34,99%
b) Potraživanja od kupaca	6.217.701	7.548.121	1.330.420	21,40%	8.293.545	745.424	9,88%
c) Potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika	40.500	46.699	6.199	15,31%	27.023	-19.676	-42,13%
d) Potraživanja od države i institucija	576.576	811	-575.765	-99,86%	820.097	819.286	101021,70%
e) Ostala potraživanja	117.576	19	-117.557	-99,98%	622	603	3173,68%
Kratkotrajna financijska imovina	26.465	30.813	4.348	16,43%	32.677	1.864	6,05%
Novac u banci i blagajni	2.875.213	14.156.371	11.281.158	392,36%	12.371.287	1.785.084	-12,61%
UKUPNO KRATKOTRAJNA IMOVINA	9.920.035	21.924.455	12.004.420	121,01%	21.637.317	-287.138	-1,31%
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	8.031.103	4.352.512	-3.678.591	-45,80%	2.900.259	1.452.253	-33,37%
UKUPNO IMOVINA	18.643.287	28.063.228	9.419.941	50,53%	26.222.073	1.841.155	-6,56%

	30.06.2020	Promjena	Promjena	30.06.2021	Promjena	Promjena
AKTIVA						
Nematerijalna imovina	214.873	-93.379	-30,29%	129.829	-85.044	-39,58%
Materijalna imovina	1.245.903	-97.260	-7,24%	987.828	-258.075	-20,71%
Dugotrajna financijska imovina	0	-33.082	-100,00%	0	0	0,00%
Potraživanja	0	0	0,00%	0	0	0,00%
UKUPNO DUGOTRAJNA IMOVINA	1.460.776	-223.721	-13,28%	1.117.657	-343.119	-23,49%
Zalihe	0	0	0,00%	0	0	0,00%
Potraživanja	11.266.833	2.033.480	22,02%	14.351.447	3.084.614	27,38%
a)Potraživanja od poduzetnika unutar grupe	906.904	814.838	885,06%	3.525.435	2.618.531	288,73%
b)Potraživanja od kupaca	9.978.883	1.685.338	20,32%	10.768.360	789.477	7,91%
c)Potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika	38.689	11.666	43,17%	34.577	-4.112	-10,63%
d) Potraživanja od države i institucija	333.223	-486.874	-59,37%	266	-332.957	-99,92%
e)Ostala potraživanja	9.134	8.512	1368,49%	22.809	13.675	149,72%
Kratkotrajna financijska imovina	14.517	-18.160	-55,57%	1.013.031	998.514	6878,24%
Novac u banci i blagajni	5.395.101	-6.976.186	-56,39%	9.278.354	3.883.253	71,98%
UKUPNO KRATKOTRAJNA IMOVINA	16.676.451	-4.960.866	-22,93%	24.642.832	7.966.381	47,77%
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	3.098.365	198.106	6,83%	4.129.560	1.031.195	33,28%
UKUPNO IMOVINA	21.235.592	-4.986.481	-19,02%	29.890.049	8.654.457	40,75%

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja objavljenih na web stranicama FINA-e

U poduzeću PricewaterhouseCoopers d.o.o. aktiva bilježi snažan rast u 2018. godini u odnosu na razdoblje prije za preko 50%, odnosno gotovo 9 i pol milijuna kuna. Najznačajnija promjena se u tom razdoblju dogodila na poziciji novca u banci i blagajni koja je s nešto manje od 3 milijuna narasla na preko 14 milijuna kuna, bilježeći rast od 392% odnosno preko 11 milijuna kuna u apsolutnom iznosu. Cijela dugotrajna imovina je rasla za 158% u odnosu na razdoblje prije, u apsolutnom iznosu to je milijun kuna rasta. Za taj rast najzaslužniji je porast vrijednosti postrojenja i opreme.

U 2019. godini došlo je do blagog pada aktive od 6,56 %, odnosno 1,8 milijuna kuna. Razlog pada najviše se očituje u smanjenju plaćenih troškova budućeg razdoblja i obračunatim prihodima kao i smanjenja dugotrajne imovine i novca. Kratkotrajna potraživanja je pozicija koja je te godine rasla za gotovo 20%. Iako se vrijednost potraživanja od poduzetnika unutar grupe i zaposlenika smanjila, drastično su rasla potraživanja od države i institucija. Ta je stavka u prethodnom razdoblju iznosila zanemariv iznos (811 kuna), da bi u 2019. godini

iznosila 820 tisuća kuna. Iz bilješki je vidljivo kako se gotovo cjelokupni iznos odnosi na potraživanja za preplaćeni porez na dobit i PDV, dok manji dio otpada na potraživanja od HZZO-a za bolovanja te potraživanja za preplaćeni iznos doprinosa za šume.⁵²

U 2020. pad aktive se produbljuje i postaje značajniji te iznosi 19% u odnosu na razdoblje prije. Dolazi do snažnog pada pozicije novac u banci i blagajni od gotovo 7 milijuna kuna, odnosno 56% u odnosu na razdoblje prije. Stavka dugotrajna imovina je također zabilježila pad od 13%, dok su kratkotrajna potraživanja kao i godinu prije ubilježila rast. 2019. godine kratkotrajna potraživanja su rasla 19% u odnosu na godinu prije, a u 2020. godini su rasla za dodatnih 22% u odnosu na 2019. godinu.

Na dan 30.6.2021. godine aktiva poduzeća PricewaterhouseCoopers d.o.o. bilježi snažan rast te se penje na gotovo 30 milijuna kuna, odnosno bilježi rast od 40% u odnosu na razdoblje prije. Iako su dugotrajna materijalna i nematerijalna imovina doživjele pad (20% i 40%), kratkotrajna imovina je rasla za 48%. U odnosu na godinu prije kratkotrajna potraživanja rasla su za 27%, najviše zahvaljujući rastu stavki potraživanja od poduzetnika unutar grupe te potraživanju od kupaca. Također, došlo je i do rasta stavki kratkotrajna financijska imovina te novac u banci i blagajni. Novac je rastao 72% u odnosu na isti datum godinu prije, odnosno rastao je za gotovo 4 milijuna kuna. Kratkotrajna financijska imovina iznosila je na dan 31.6.2021. nešto više od milijun kuna, a godinu prije niti 15 tisuća kuna.

Kada se promatra svih 5 godina, uočava se kako je u prvoj godini aktiva iznosila 18 i pol milijuna kuna, a u zadnjoj promatranoj godini gotovo 30 milijuna kuna, odnosno rast od preko 11 milijuna kuna. Dugotrajna imovina ne čini pretjerano značajan iznos aktive, ali da se uočiti kako je rasla s malo manje od 700 tisuća kuna na 1,1 milijun kuna u ovom promatranom petogodišnjem razdoblju. U istom je razdoblju kratkotrajna imovina rasla s 9,9 milijuna kuna na 24,6 milijuna kuna, dok su plaćeni troškovi pali s 8 milijuna kuna na 4,1 milijun kuna. Kod kratkotrajne imovine vrijedi izdvojiti potraživanja koja su rasla sa 7 na 14,3 milijuna kuna, gdje su snažno rasla potraživanja od kupaca i potraživanja od poduzetnika unutar grupe. Također, novac u banci i blagajni je rastao s 2,8 na 9,2 milijuna kuna u tom petogodišnjem razdoblju, a kratkotrajna financijska imovina je narasla na preko milijun kuna, iako je na početku iznosila samo 26 tisuća kuna.

⁵² *Financijski izvještaj poduzeća PricewaterhouseCoopers d.o.o. za 2019. godinu*, dostupno na službenim stranicama FINA-e, str. 30 [10. svibnja 2022.]

Uspoređujući ova dva poduzeća mogu se uočiti neke sličnosti, ali i razlike u promatranom petogodišnjem razdoblju. Kod oba poduzeća aktiva je ostvarila ukupan rast. Deloitte je ostvario nešto niži rast aktive nego PricewaterhouseCoopers u promatranih 5 godina (relativno i apsolutno). Kod oba poduzeća vidljiv je značajan pad stavke plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi kroz godine. Iako to nije imovina u klasičnom smislu, ta je stavka dio aktive te je kod oba poduzeća činila značajan dio aktive. Zanimljivo je kako dugotrajna materijalna i nematerijalna imovina oba poduzeća rastu u drugoj promatranoj godini u odnosu na prvu, ali se njihova vrijednost u narednim razdobljima smanjuje. U poduzeću PricewaterhouseCoopers potraživanja su u svakoj promatranoj godini rasla u odnosu na godinu prije, dok je vidljivo u aktivi Deloitte-a kako potraživanja prve dvije godine rastu, dok se u druge dvije godine njihova vrijednost smanjuje. Uz potraživanja, koja su jedna od najvažnijih stavki imovine, u poduzeću Deloitte vidljiv je rast stavke novac u banci i blagajni kroz sve promatrane godine što daje jasan trend povećanja tekuće likvidnosti. Kod PwC-a novac u banci i blagajni raste 2018. godine, no iduće dvije godine ta stavka doživljava pad vrijednosti. 2019. godine taj je pad bio posebno izražen te je iznosio 7 milijuna kuna. U zadnjoj godini navedenoj stavci opet vrijednost raste.

S obzirom da su aktiva i pasiva uvijek jednaki, rast aktive u određenom postotku, automatski znači i rast pasive u istom postotku.

Tablica 8 Horizontalna analiza pasive – Deloitte d.o.o.

	31.12.2016	31.12.2017	Promjena	Promjena	31.12.2018	Promjena	Promjena
PASIVA							
Temeljni kapital	44.900	44.900	0	0,00%	44.900	0	0,00%
Zadržana dobit	4.004.758	1.079.527	-2.925.231	-73,04%	67.124	-1.012.403	-93,78%
Dobit tekuće godine	1.722.094	3.235.855	1.513.761	87,90%	9.510.286	6.274.431	193,90%
UKUPNO KAPITAL I REZERVE (GLAVNICA)	5.771.752	4.360.282	-1.411.470	-24,45%	9.622.310	5.262.028	120,68%
Rezerviranja	0	0	0	0	0	0	0
Ukupno rezerviranja	0	0	0	0	0	0	0
KRATKOROČNE OBVEZE							
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	9.000.000	9.000.000	0	0,00%	9.000.000	0	0,00%
Obveze prema dobavljačima i ostale obveze	11.139.085	19.664.807	8.525.722	76,54%	14.229.703	-5.435.104	-27,64%
UKUPNO KRATKOROČNE OBVEZE	20.139.085	28.664.807	8.525.722	42,33%	23.229.703	-5.435.104	-18,96%
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućih razdoblja	148.111	196.521	48.410	32,68%	1.755.935	1.559.414	793,51%
UKUPNO KAPITAL (GLAVNICA) I OBVEZE	26.058.948	33.221.610	7.162.662	27,49%	34.607.948	1.386.338	4,17%

	31.12.2019	Promjena	Promjena	31.12.2020	Promjena	Promjena
PASIVA						
Temeljni kapital	44.900	0	0,00%	44.900	0	0,00%
Zadržana dobit	678.170	611.046	910,32%	229.012	-449.158	-66,23%
Dobit tekuće godine	5.466.792	-4.043.494	-42,52%	12.896.879	7.430.087	135,91%
UKUPNO KAPITAL I REZERVE (GLAVNICA)	6.189.862	-3.432.448	-35,67%	13.170.791	6.980.929	112,78%
Rezerviranja	0	0	0,00%	1.562.298	1.562.298	-
Ukupno rezerviranja	0	0	0,00%	1.562.298	1.562.298	-
KRATKOROČNE OBVEZE						
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	4.500.000	-4.500.000	-50,00%	4.500.000	0	0,00%
Obveze prema dobavljačima i ostale obveze	18.556.031	4.326.328	30,40%	13.479.983	-5.076.048	-27,36%
UKUPNO KRATKOROČNE OBVEZE	23.056.031	-173.672	-0,75%	17.979.983	-5.076.048	-22,02%
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućih razdoblja	514.933	-1.241.002	-70,67%	254.321	-260.612	-50,61%
UKUPNO KAPITAL (GLAVNICA) I OBVEZE	29.760.826	-4.847.122	-14,01%	32.967.393	3.206.567	10,77%

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja objavljenih na web stranicama FINA-e

U poduzeću Deloitte pasiva je u 2017. godini rasla za 27,49% u odnosu na godinu prije. Temeljni kapital kroz svih pet promatranih godina iznosi 44.900 kuna te na toj poziciji nije došlo do promjena. Zadržana dobit se u 2017. godini smanjila za gotovo 3 milijuna kuna, odnosno 73,04%. U izvještaju o promjenama kapitala vidljivo je kako je preko 4 i pol milijuna kuna zadržane dobiti isplaćeno vlasnicima poduzeća, odnosno dioničarima.⁵³ Dobit tekuće godine je u 2017. godini iznosila 3,2 milijuna kuna, što iznosi rast od milijun i pol kuna u odnosu na razdoblje prije. Međutim, ukupan iznos kapitala i rezervi se u odnosu na razdoblje prije smanjio za 24,45%. Kratkoročne obveze su u 2017. godini rasle za 8 i pol milijuna kuna, odnosno čak 42,33%. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama ostale su nepromijenjene (9 milijuna kuna), dok su obveze prema dobavljačima i ostale obveze rasle s 11,1 milijun kuna na 19,7 milijuna kuna što iznosi 76,54% rasta. Najveći

⁵³ Financijski izvještaj poduzeća Deloitte d.o.o. za 2018. godinu, dostupno na službenim stranicama FINA-e, str. 7. [19. svibnja 2022.]

dio tih obveza čine obveze prema dobavljačima (10,7 milijuna kuna), obveze za poreze i doprinose (5,1 milijun kuna) i obveze s osnova udjela u rezultatu (3,6 milijuna kuna).⁵⁴

U 2018. godini zadržana dobit se smanjila za 93,78% te je te godine iznosila samo 67 tisuća kuna. Kao i godinu prije isplaćeno je preko 4 milijuna kuna zadržane dobiti.⁵⁵ Deloitte d.o.o. je u 2018. godini ostvario dobit tekuće godine od 9,5 milijuna kuna, što iznosi rast od 6,2 milijuna kuna (194 posto) u odnosu na 2017. godinu. Zahvaljujući tom snažnom rastu, ukupna glavnica je rasla za preko 120%, odnosno 5,3 milijuna kuna. Ukupne kratkoročne obveze pale su za gotovo 19% u 2018. godini. Obveze prema bankama i financijskim institucijama ostale su iste, dok su obveze prema dobavljačima i ostale obveze pale za 5,4 milijuna kuna, tj. 27,64%. U toj stavci obveze prema dobavljačima su pale za preko 5 i pol milijuna kuna, dok su obveze za poreze i doprinose rasle za preko milijun kuna u odnosu na godinu prije.⁵⁶ Stavka odgođeno plaćanje troškova i prihod budućih razdoblja snažno je raslo u 2018. godini. S manje od 200 tisuća kuna, ova je stavka narasla na 1,5 milijuna kuna, odnosno doživjela je povećanje od 793,51%. U bilješkama financijskog izvještaja nije detaljnije pojašnjen ovakav snažan rast ove pozicije. Pasiva je u 2018. godini ukupno rasla za 4,17 posto u odnosu na godinu prije.

2019. godine pasiva je poput aktive doživjela pad od 14,01%. Zadržana dobit rasla je za 611 tisuća u odnosu na razdoblje prije, dok je dobit tekuće godine nakon rasta 2 uzastopne godine doživjela pad od 4 milijuna kuna, odnosno 42,52%. Stoga je došlo i do pada kapitala u iznosu od 3,4 milijuna kuna, tj. 35,67%. Obveze prema bankama i ostalim financijskim institucijama su pale s 9 na 4,5 milijuna kuna što znači da je polovica kredita otplaćena. Iako je dio kredita otplaćen u značajnom iznosu, u aktivni na poziciji novac u banci i blagajni nije došlo do pada, već je naprotiv te godine ta pozicija doživjela rast od 8,87% u odnosu na godinu prije (gotovo milijun kuna). Obveze prema dobavljačima i ostale obveze su u 2019. godini rasle za 30,40%, odnosno 4,3 milijuna kuna. Najveći razlog ovakvog porasta leži u rastu obveza s osnove udjela u rezultatu. 2018. godine ta je stavka iznosila 3,1 milijun kuna, a 2019. godine čak 7,5 milijuna kuna. Stavka odgođeno plaćanje troškova i prihod budućih razdoblja pala je za preko 70% te je u 2019. godini iznosila 515 tisuća kuna.

⁵⁴ *Financijski izvještaj poduzeća Deloitte d.o.o. za 2017. godinu*, dostupno na službenim stranicama FINA-e [20. svibnja 2022.]

⁵⁵ *Financijski izvještaj poduzeća Deloitte d.o.o. za 2018. godinu*, dostupno na službenim stranicama FINA-e [20. svibnja 2022.]

⁵⁶ *Financijski izvještaj poduzeća Deloitte d.o.o. za 2018. godinu*, dostupno na službenim stranicama FINA-e [20. svibnja 2022.]

2020. godine pasiva je rasla za 3,2 milijuna kuna, tj. 10,77%. Zadržana dobit pala je za 449 tisuća kuna te je u 2020. godini iznosila 229 tisuća kuna. S druge strane, dobit tekuće godine snažno je rasla. Povećala se za preko 135%, odnosno gotovo 7 i pol milijuna kuna. Ukupno je glavnica narasla za 112,78%, odnosno 7 milijuna kuna. U prethodno promatranim godinama stavke rezerviranja su iznosile 0, dok se u 2020. godini prvi put pojavljuje ta stavka i iznosi milijun i pol kuna. Iz bilješki je vidljivo kako se taj iznos rezerviranja odnosi za rezerviranja za neiskorištene dane godišnjeg odmora. Obveze prema bankama su ostale iste, dok su obveze prema dobavljačima i ostale obveze pale za 5 milijuna kuna. Najveći je pad zabilježen kod obveza prema dobavljačima (gotovo 3 milijuna kuna) te obveza s osnova udjela u rezultatu (2,2 milijuna kuna).⁵⁷

⁵⁷ *Financijski izvještaj poduzeća Deloitte d.o.o. za 2020. godinu*, dostupno na službenim stranicama FINA-e, str 25. [22. svibnja 2022.]

Tablica 9 Horizontalna analiza pasive – PricewaterhouseCoopers d.o.o

	30.06.2017	30.06.2018	Promjena	Promjena	30.06.2019	Promjena	Promjena
PASIVA							
Temeljni kapital	1.810.000	1.810.000	0	0,00%	1.810.000	0	0,00%
Rezerve iz dobiti	42.168	42.168	0	0,00%	42.168	0	0,00%
Zadržana dobit	3.355.550	3.412.062	56.512	1,68%	7.605.704	4.193.642	122,91%
Dobit tekuće godine	2.056.511	12.193.642	10.137.131	492,93%	5.996.325	6.197.317	-50,82%
UKUPNO KAPITAL I REZERVE (GLAVNICA)	7.264.229	17.457.872	10.193.643	140,33%	15.454.197	2.003.675	-11,48%
Rezerviranja	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
Dugoročne obveze	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
Kratkoročne obveze	10.960.985	10.297.972	-663.013	-6,05%	10.561.239	263.267	2,56%
a)Obveze prema poduzetnicima unutar grupe	1.766.876	827.045	-939.831	-53,19%	816.917	-10.128	-1,22%
b)Obveze za zajmove, depozite i slično poduzetnika unutar grupe	1.253.393	1.203.141	-50.252	-4,01%	1.241.465	38.324	3,19%
c)Obveze za predujmove	2.467.254	309.942	-2.157.312	-87,44%	68.256	-241.686	-77,98%
d)Obveze prema dobavljačima	707.488	631.027	-76.461	-10,81%	514.505	-116.522	-18,47%
e)Obveze prema zaposlenicima	2.615.816	2.866.154	250.338	9,57%	2.642.464	-223.690	-7,80%
f)Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	2.150.158	3.660.663	1.510.505	70,25%	1.377.632	2.283.031	-62,37%
g)Obveze s osnova udjela u rezultatu	0	800.000	800.000	-	3.900.000	3.100.000	387,50%
UKUPNO KRATKOROČNE OBVEZE	10.960.985	10.297.972	-663.013	-6,05%	10.561.239	263.267	2,56%
Odgodeno plaćanje troškova i prihod budućih razdoblja	418.073	307.384	-110.689	-26,48%	206.637	-100.747	-32,78%
UKUPNO KAPITAL (GLAVNICA) I OBVEZE	18.643.287	28.063.228	9.419.941	50,53%	26.222.073	1.841.155	-6,56%

	30.06.2020	Promjena	Promjena	30.06.2021	Promjena	Promjena
PASIVA						
Temeljni kapital	1.810.000	0	0,00%	1.810.000	0	0,00%
Rezerve iz dobiti	42.168	0	0,00%	42.168	0	0,00%
Zadržana dobit	0	-7.605.704	-100,00%	0	0	0,00%
Dobit tekuće godine	8.928.470	2.932.145	48,90%	11.730.531	2.802.061	31,38%
UKUPNO KAPITAL I REZERVE (GLAVNICA)	10.780.638	-4.673.559	-30,24%	13.582.699	2.802.061	25,99%
Rezerviranja	0	0	0,00%	0	0	0,00%
Dugoročne obveze	0	0	0,00%	0	0	0,00%
Kratkoročne obveze	8.277.844	-2.283.395	-21,62%	15.601.171	7.323.327	88,47%
a)Obveze prema poduzetnicima unutar grupe	1.380.066	563.149	68,94%	3.208.246	1.828.180	132,47%
b)Obveze za zajmove, depozite i slično poduzetnika unutar grupe	1.194.833	-46.632	-3,76%	754.663	-440.170	-36,84%
c)Obveze za predujmove	19.465	-48.791	-71,48%	20.918	1.453	7,46%
d)Obveze prema dobavljačima	565.623	51.118	9,94%	866.578	300.955	53,21%
e)Obveze prema zaposlenicima	2.841.883	199.419	7,55%	2.261.524	-580.359	-20,42%
f)Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	1.875.974	498.342	36,17%	2.739.242	863.268	46,02%
g)Obveze s osnova udjela u rezultatu	400.000	-3.500.000	-89,74%	5.750.000	5.350.000	1337,50%
UKUPNO KRATKOROČNE OBVEZE	8.277.844	-2.283.395	-21,62%	15.601.171	7.323.327	88,47%
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućih razdoblja	2.177.110	1.970.473	953,59%	706.179	-1.470.931	-67,56%
UKUPNO KAPITAL (GLAVNICA) I OBVEZE	21.235.592	-4.986.481	-19,02%	29.890.049	8.654.457	40,75%

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja objavljenih na web stranicama FINA-e

U poduzeću PricewaterhouseCoopers d.o.o. pasiva je rasla u 2018. godini u odnosu na 2017. godinu za čak 50%, odnosno rast je iznosio 9,4 milijuna kuna. Prvenstveni razlog ovako snažnog rasta je dobit tekuće godine koja je iznosila 12,2 milijuna kuna 2018. godine što čini rast od preko 10 milijuna kuna u odnosu na godinu prije. Posljedično je i glavnica rasla 140,33%, odnosno 10,19 milijuna kuna. Temeljni kapital, rezerve iz dobiti, rezerviranja i dugoročne obveze kroz svih 5 promatranih godina imaju jednaku vrijednost. Bitno je napomenuti kako dugoročne obveze i rezerviranja iznose 0. Kratkoročne obveze su se u 2018. godini u odnosu na 2017. godinu smanjile za 6,05%, tj. 660 tisuća kuna. Najveći pad doživjele su obveze prema poduzetnicima unutra grupe (53,19%) te obveze za predujmove (87,44%). Suprotno tome kratkoročne obveze koje su rasle su obveze za poreze i doprinose

(70,25%) te obveze prema zaposlenicima (9,57%). Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućih razdoblja doživjelo je pad od 26,48%, odnosno 110 tisuća kuna.

Pasiva je 2019. godine doživjela blagi pad od 6,56 posto u odnosu na godinu prije. U apsolutnom iznosu taj je pad bio 1,84 milijuna kuna. Zadržana dobit rasla je za 122,91%, dok je dobit tekuće godine pala za 50,82%. Ukupno je to dovelo do smanjenja glavnice od 2 milijuna kuna odnosno 11,48%. Ukupne kratkoročne obveze su u istom razdoblju doživjele blagi porast od 2,56%. Kod kratkoročnih obveza najveći rast je doživjela stavka obveze s osnova udjela u rezultatu koja je s 800 tisuća kuna narasla na 3,9 milijuna kuna. Ostale obveze su uglavnom bilježile pad, a najveći su pad zabilježile obveze za predujmove (77,98%) te obveze za poreze i doprinose (62,37%).

U 2020. godini došlo je do značajnijeg pada iznosa pasive koja je te godine iznosila 21,2 milijuna kuna. To je pad u odnosu na godinu prije od gotovo 5 milijuna kuna. Zadržana dobit je u 2020. godini iznosila 0 kuna, odnosno došlo je do pada od 100%. Razlog tome je odluka Skupštine Društva koja je donijela odluku o raspodjeli ukupne dobiti za financijsku godinu 1.7.2018. – 30.6.2019. godine.⁵⁸ Ukupno je glavnica pala za 30%, iako se dobit tekuće godine povećala u odnosu na godinu prije te je iznosila 8,9 milijuna kuna. Kratkoročne obveze su pale za 2,28 milijuna kuna, prvenstveno zahvaljujući padu obveza s osnova udjela u rezultatu u iznosu od 3,5 milijuna kuna. Veliki rast doživjela je stavka odgođeno plaćanje troškova i prihod budućih razdoblja koja je rasla za 1,97 milijuna kuna, odnosno čak 953%.

Na dan 30.6.2021. godine pasiva poduzeća PricewaterhouseCoopers d.o.o. doživjela je rast od 40,75%. Glavnica je rasla za 26% zahvaljujući rastu dobiti tekuće godine od 2,8 milijuna kuna u odnosu na godinu prije. Kratkoročne obveze su također doživjele snažan rast od čak 88%. Od stavki koje spadaju u kratkoročne obveze najveći rast je doživjela stavka obveze s osnova udjela u rezultatu koja je rasla za 5,35 milijuna kuna. Pad je doživjela pozicija odgođeno plaćanje troškova i prihod budućih razdoblja koja je pala za nešto više od 67%, odnosno milijun i pol kuna.

Vidljiv je rast dobiti tekuće godine u oba poduzeća u promatranim razdobljima, iznimka za Deloitte čini 2019. godina, u kojoj je ostvarena dobit, ali je bila niža u odnosu na godinu prije, dok je za PwC iznimka bila fiskalna godina koja je završila 30.6.2019. te je u njoj zabilježen pad dobiti tekućeg razdoblja u odnosu na razdoblje prije. Pozitivno je kod oba poduzeća što u

⁵⁸ *Financijski izvještaj poduzeća PricewaterhouseCoopers d.o.o. za 2020. godinu*, dostupno na službenim stranicama FINA-e, str. 23. [24. svibnja 2022.]

svim promatranim godinama ostvaruju dobit što ukazuje na dobru profitabilnost poslovanja. S obzirom na relativno nizak udio temeljnog kapitala u glavnici, vrijednost glavnice kroz godine izuzetno je osjetljiva na ostvarivanje dobiti tekuće godine kao i eventualna isplaćivanja zadržane dobiti u oba poduzeća. PwC je u zadnje dvije godine imao politiku isplata zadržane dobiti, stoga je najveći dio glavnice sadržavala dobit tekuće godine. Deloitte je također 2019. godine odlučio isplatiti dio zadržane dobiti što je dovelo do pada vrijednosti glavnice te godine. Kratkoročne obveze dosta su fluktuirale u promatranom razdoblju u oba poduzeća te se ne može vidjeti neki jasan trend kretanja. Kod PwC-a je uočljiv pad obveza za predujmove u petogodišnjem razdoblju čija je vrijednost od 2,5 milijuna kuna 2017. godine došlo do 21 tisuće kuna 2021. godine. Iz bilješki poduzeća Deloitte vidljivo je kako obveze za predujmove čine vrlo minoran dio pasive te ne dolazi ni do značajnog rasta ni pada ove stavke kroz promatrane godine.⁵⁹

3.2.2. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka odabranih poduzeća

Horizontalnom analizom računa dobiti i gubitka prikazuje se promjena veličina pojedinih stavki kroz promatrane godine.

Tablica 10 Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka – Deloitte d.o.o.

	2016	2017	Promjena	Promjena	2018	Promjena	Promjena
Prihodi od prodaje	61.415.099	62.998.244	1.583.145	2,58%	72.266.842	9.268.598	14,71%
Poslovni prihodi	61.415.099	62.998.244	1.583.145	2,58%	72.266.842	9.268.598	14,71%
Materijalni troškovi	27.426.608	26.944.887	-481.721	-1,76%	28.006.803	1.061.916	3,94%
Troškovi osoblja	28.935.912	30.005.749	1.069.837	3,70%	31.227.523	1.221.774	4,07%
Trošak amortizacije	1.021.250	1.062.426	41.176	4,03%	696.351	-366.075	-34,46%
Rezerviranja	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
Ostali poslovni rashodi	2.399.036	2.344.278	-54.758	-2,28%	2.395.674	51.396	2,19%
Poslovni rashodi	59.782.806	60.357.340	574.534	0,96%	62.326.351	1.969.011	3,26%
Dobit iz osnovne djelatnosti	1.632.293	2.640.904	1.008.611	61,79%	9.940.490	7.299.586	276,40%
Financijski prihodi	1.816.997	2.107.995	290.998	16,02%	1.523.940	-584.055	-27,71%
Financijski rashodi	1.621.905	946.500	-675.405	-41,64%	1.057.416	110.916	11,72%
Ukupni prihodi	63.232.096	65.106.239	1.874.143	2,96%	73.790.782	8.684.543	13,34%
Ukupni rashodi	61.404.711	61.303.840	-100.871	-0,16%	63.383.767	2.079.927	3,39%
Dobit prije oporezivanja	1.827.385	3.802.399	1.975.014	108,08%	10.407.015	6.604.616	173,70%
Porez na dobit	105.291	566.544	461.253	438,07%	896.729	330.185	58,28%
Dobit tekuće godine	1.722.094	3.235.855	1.513.761	87,90%	9.510.286	6.274.431	193,90%

⁵⁹ *Financijski izvještaji poduzeća Deloitte d.o.o. 2016. - 2020. godine*, dostupno na službenim stranicama FINA-e [26. svibnja 2022.]

	2019	Promjena	Promjena	2020	Promjena	Promjena
Prihodi od prodaje	72.517.190	250.348	0,35%	71.033.663	-1.483.527	-2,05%
Poslovni prihodi	72.517.190	250.348	0,35%	71.033.663	-1.483.527	-2,05%
Materijalni troškovi	31.859.962	3.853.159	13,76%	25.017.555	-6.842.407	-21,48%
Troškovi osoblja	32.516.812	1.289.289	4,13%	27.887.203	-4.629.609	-14,24%
Trošak amortizacije	497.975	-198.376	-28,49%	431.314	-66.661	-13,39%
Rezerviranja	0	0	0,00%	1.562.298	1.562.298	-
Ostali poslovni rashodi	2.408.305	12.631	0,53%	2.008.475	-399.830	-16,60%
Poslovni rashodi	67.283.054	4.956.703	7,95%	56.906.845	-10.376.209	-15,42%
Dobit iz osnovne djelatnosti	5.234.136	-4.706.354	-47,35%	14.126.818	8.892.682	169,90%
Financijski prihodi	1.717.118	193.178	12,68%	3.172.508	1.455.390	84,76%
Financijski rashodi	903.651	-153.765	-14,54%	1.577.579	673.928	74,58%
Ukupni prihodi	74.234.308	443.526	0,60%	74.206.171	-28.137	-0,04%
Ukupni rashodi	68.186.705	4.802.938	7,58%	58.484.424	-9.702.281	-14,23%
Dobit prije oporezivanja	6.047.603	-4.359.412	-41,89%	15.721.747	9.674.144	159,97%
Porez na dobit	580.811	-315.918	-35,23%	2.824.868	2.244.057	386,37%
Dobit tekuće godine	5.466.792	-4.043.494	-42,52%	12.896.879	7.430.087	135,91%

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja objavljenih na web stranicama FINA-e

Poduzeće Deloitte d.o.o. ostvarilo je rast ukupnih prihoda od 2,96% u 2017. godini u odnosu na 2016. godinu. Poslovni prihodi su zabilježili rast od 2,58%, a financijski prihodi rast od 16,02%. S druge strane rashodi su ostali na gotovo istoj razini (pad od 0,16%) što je dovelo do povećanja dobiti prije oporezivanja za 1,97 milijun kuna, odnosno 108%. To se odrazilo i na dobit tekuće godine koja je narasla za milijun i pol kuna. Treba spomenuti značajan pad financijskih rashoda u 2017. godini koji su prvenstveno pali zbog ostalih financijskih rashoda koje u najvećem dijelu čine otpisana potraživanja od prodaje usluga.⁶⁰

Godinu kasnije došlo je do još snažnijeg rasta ukupnih prihoda od 13,34%, odnosno 8,68 milijuna kuna. Rast ukupnih prihoda došao je kao posljedica rasta poslovnih prihoda od 14,71% te pada financijskih prihoda od 27,71%. Ukupni rashodi također su doživjeli rast, međutim rast je bio nešto slabiji. Ukupni rashodi su rasli za 3,39% što je dovelo do rasta dobiti prije oporezivanja od 6,6 milijuna kuna, odnosno 173% u odnosu na godinu prije. Posljedično je i dobit tekuće godine rasla u odnosu na razdoblje prije i to za 194%. 2018.

⁶⁰ *Financijski izvještaj poduzeća Deloitte d.o.o. za 2017. godinu*, dostupno na službenim stranicama FINA-e, str. 18. [27. svibnja 2022.]

godine dobit tekuće godine iznosila je čak 9 i pol milijuna kuna što predstavlja rast od čak 194% u odnosu na godinu prije.

U 2019. Deloitte je nastavio s rastom ukupnih prihoda. Rast je te godine bio nešto blaži te je iznosio 0,60%, odnosno nešto manje od pola milijuna kuna. Poslovni prihodi su doživjeli blagi rast od 0,35%, a financijski prihodi su rasli za 12,68%. S druge strane, ukupni rashodi su doživjeli snažniji rast te je rast iznosio 7,58%. Sve je to dovelo do pada dobiti prije oporezivanja te dobiti tekuće godine za 42%.

2020. godina je jedina od promatranih godina u kojima je Deloitte ostvario pad ukupnih prihoda. U odnosu na godinu prije te su godine ukupni prihodi pali za 0,04%, odnosno 30 tisuća kuna. Poslovni prihodi su pali za 2,05%, dok su financijski prihodi ostvarili rast od 14,23%. Došlo je i do pada ukupnih rashoda koji su pali za 14,23%. Troškovi osoblja, koji su u svim promatranim godinama rasli, doživjeli su pad u 2020. godini. Pad je iznosio 14,24% te je prvenstveno povezan s pandemijom virusa covid-19 koji je početkom 2020. godine zahvatio cijeli svijet. Broj zaposlenih u Deloitte-u se smanjio s 137 koliko ih je bilo na dan 31.12.2019. na 126 na datum 31.12.2020. Materijalni troškovi su također zabilježili značajan pad te je i to jedna od posljedica pandemije. Unatoč problemima s pandemijom, dobit prije oporezivanja je ostvarila porast u odnosu na godinu prije te je iznosila 15,72 milijuna kuna. Posljedično je rasla i dobit tekuće godine. Rast je iznosio 135,91%, odnosno 7,43 milijuna kuna više nego godinu prije.

Tablica 11 Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka – PricewaterhouseCoopers d.o.o.

	1.7.2016- 30.6.2017	1.7.2017- 30.6.2018	Promjena	Promjena	1.7.2018- 30.6.2019	Promjena	Promjena
Poslovni prihodi	40.593.149	61.526.853	20.933.704	51,57%	52.609.487	-8.917.366	-14,49%
Prihodi od prodaje s poduzetnicima unutar grupe	1.625.007	1.408.886	-216.121	-13,30%	1.591.718	182.832	12,98%
Prihodi od prodaje (izvan grupe)	38.347.826	55.192.173	16.844.347	43,93%	45.176.718	-10.015.455	-18,15%
Ostali poslovni prihodi s poduzetnicima unutar grupe	136.725	4.641.663	4.504.938	3294,89%	5.121.782	480.119	10,34%
Ostali poslovni prihodi (izvan grupe)	483.591	284.131	-199.460	-41,25%	719.269	435.138	153,15%
Poslovni rashodi	37.581.123	46.302.936	8.721.813	23,21%	45.094.955	-1.207.981	-2,61%
Materijalni troškovi	13.576.623	18.523.241	4.946.618	36,43%	16.222.433	-2.300.808	-12,42%
a) troškovi sirovina i materijala	395.024	607.679	212.655	53,83%	570.533	-37.146	-6,11%
b) troškovi prodane robe	0	0	0	0,00%	0	0	0,00%
c) ostali vanjski troškovi	13.181.599	17.915.562	4.733.963	35,91%	15.651.900	-2.263.662	-12,64%

Troškovi osoblja	17.295.779	21.646.573	4.350.794	25,16%	22.358.332	711.759	3,29%
a)neto plaće i nadnice	9.763.068	12.841.595	3.078.527	31,53%	13.610.567	768.972	5,99%
b)troškovi poreza i doprinosa iz plaća	5.482.728	6.525.013	1.042.285	19,01%	6.701.263	176.250	2,70%
c) doprinosi na plaće	2.049.983	2.279.965	229.982	11,22%	2.046.502	-233.463	-10,24%
Amortizacija	679.611	573.241	-106.370	-15,65%	544.858	-28.383	-4,95%
Ostali troškovi	4.027.258	4.431.654	404.396	10,04%	4.803.675	372.021	8,39%
Vrijednosna usklađenja	1.304.923	361.880	-943.043	-72,27%	705.637	343.757	94,99%
Rezerviranja	440.814	252.349	-188.465	-42,75%	0	-252.349	-100,00%
Ostali poslovni rashodi	256.115	513.998	257.883	100,69%	460.020	-53.978	-10,50%
Dobit iz osnovne djelatnosti	3.012.026	15.223.917	12.211.891	405,44%	7.514.532	-7.709.385	-50,64%
Financijski prihodi	156.264	31.417	-124.847	-79,89%	74.481	43.064	137,07%
Ostali prihodi s osnove kamata iz odnosa s poduzetnicima unutar grupe	25.184	0	-25.184	-100,00%	0	0	0,00%
Tečajne razlike i ostali financijski prihodi iz odnosa s poduzetnicima unutar grupe	108.433	9.290	-99.143	-91,43%	4.533	-4.757	-51,21%
Ostali prihodi s osnove kamata	9.390	17.668	8.278	88,16%	9.848	-7.820	-44,26%
Tečajne razlike i ostali financijski prihodi	13.257	4.459	-8.798	-66,36%	60.100	55.641	1247,84%
Financijski rashodi	313.058	211.899	-101.159	-32,31%	172.071	-39.828	-18,80%
Rashodi s osnove kamata i slični rashodi s poduzetnicima unutar grupe	67.558	31.427	-36.131	-53,48%	30.156	-1.271	-4,04%
Tečajne razlike i drugi rashodi s poduzetnicima unutar grupe	151.176	92.837	-58.339	-38,59%	36.605	-56.232	-60,57%
Rashodi s osnova kamata i slični rashodi	7.543	27.631	20.088	266,31%	1.217	-26.414	-95,60%
Tečajne razlike i drugi rashodi	86.781	60.004	-26.777	-30,86%	104.093	44.089	73,48%
Ukupni prihodi	40.749.413	61.558.270	20.808.857	51,07%	52.683.968	-8.874.302	-14,42%
Ukupni rashodi	37.894.181	46.514.835	8.620.654	22,75%	45.267.026	-1.247.809	-2,68%
Dobit prije oporezivanja	2.855.232	15.043.435	12.188.203	426,87%	7.416.942	-7.626.493	-50,70%
Porez na dobit	798.721	2.849.793	2.051.072	256,79%	1.420.617	-1.429.176	-50,15%
Dobit tekuće godine	2.056.511	12.193.642	10.137.131	492,93%	5.996.325	-6.197.317	-50,82%

	1.7.2019.- 30.6.2020.	Promjena	Promjena	1.7.2020- 30.6.2021	Promjena	Promjena
Poslovni prihodi	63.266.279	10.656.792	20,26%	64.719.100	1.452.821	2,30%
Prihodi od prodaje s poduzetnicima unutar grupe	1.568.562	-23.156	-1,45%	1.589.097	20.535	1,31%
Prihodi od prodaje (izvan grupe)	56.089.291	10.912.573	24,16%	54.992.023	-1.097.268	-1,96%
Ostali poslovni prihodi s poduzetnicima unutar grupe	4.930.771	-191.011	-3,73%	5.756.618	825.847	16,75%
Ostali poslovni prihodi (izvan grupe)	677.655	-41.614	-5,79%	2.381.362	1.703.707	251,41%
Poslovni rashodi	52.036.178	6.941.223	15,39%	50.334.757	-1.701.421	-3,27%
Materijalni troškovi	22.906.087	6.683.654	41,20%	24.145.400	1.239.313	5,41%
a)troškovi sirovina i materijala	642.127	71.594	12,55%	585.222	-56.905	-8,86%
b)troškovi prodane robe	0	0	0,00%	0	0	0,00%
c)ostali vanjski troškovi	22.263.960	6.612.060	42,24%	23.560.178	1.296.218	5,82%
Troškovi osoblja	23.060.360	702.028	3,14%	21.362.581	-1.697.779	-7,36%
a)neto plaće i nadnice	13.937.029	326.462	2,40%	13.211.583	-725.446	-5,21%
b)troškovi poreza i doprinosa iz plaća	7.008.004	306.741	4,58%	6.223.627	-784.377	-11,19%
c) doprinosi na plaće	2.115.327	68.825	3,36%	1.927.371	-187.956	-8,89%
Amortizacija	505.885	-38.973	-7,15%	539.251	33.366	6,60%
Ostali troškovi	5.136.074	332.399	6,92%	3.788.740	-1.347.334	-26,23%
Vrijednosna usklađenja	159.095	-546.542	-77,45%	385.107	226.012	142,06%
Rezerviranja	0	0	0,00%	0	0	0,00%
Ostali poslovni rashodi	268.677	-191.343	-41,59%	113.678	-154.999	-57,69%
Dobit iz osnovne djelatnosti	11.230.101	3.715.569	49,45%	14.384.343	3.154.242	28,09%
Financijski prihodi	248.702	174.221	233,91%	75.307	-173.395	-69,72%
Ostali prihodi s osnove kamata iz odnosa s poduzetnicima unutar grupe	0	0	0,00%	9.575	9.575	0,00%
Tečajne razlike i ostali financijski prihodi iz odnosa s poduzetnicima unutar grupe	16.233	11.700	258,11%	15.635	-598	-3,68%
Ostali prihodi s osnove kamata	11.058	1.210	12,29%	24.072	13.014	117,69%
Tečajne razlike i ostali financijski prihodi	221.411	161.311	268,40%	26.025	-195.386	-88,25%
Financijski rashodi	475.340	303.269	176,25%	173.144	-302.196	-63,57%
Rashodi s osnove kamata i slični rashodi s poduzetnicima unutar grupe	177.876	147.720	489,85%	27.723	-150.153	-84,41%
Tečajne razlike i drugi rashodi s poduzetnicima unutar grupe	16.727	-19.878	-54,30%	25.241	8.514	50,90%
Rashodi s osnova kamata i slični rashodi	1.041	-176	-14,46%	12.139	11.098	1066,09%
Tečajne razlike i drugi rashodi	279.696	175.603	168,70%	108.041	-171.655	-61,37%

Ukupni prihodi	63.514.981	10.831.013	20,56%	64.794.407	1.279.426	2,01%
Ukupni rashodi	52.511.518	7.244.492	16,00%	50.507.901	-2.003.617	-3,82%
Dobit prije oporezivanja	11.003.463	3.586.521	48,36%	14.286.506	3.283.043	29,84%
Porez na dobit	2.074.993	654.376	46,06%	2.555.975	480.982	23,18%
Dobit tekuće godine	8.928.470	2.932.145	48,90%	11.730.531	2.802.061	31,38%

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja objavljenih na web stranicama FINA-e

Poduzeće PricewaterhouseCoopers račun dobiti i gubitka objavljuje za razdoblje od 1.7. do 30.6. određene godine. Stoga, zbog jednostavnijeg praćenja razdoblja, kada se u ovom diplomskom radu spominje određena godina, misli se na drugu polovicu prethodne godine te prvu polovicu godine koja se spominje.

2018. godine poduzeće PricewaterhouseCoopers ostvarilo je rast ukupnih prihoda od 51,07%, odnosno prihodi su s 40,75 milijuna kuna narasli na 61,56 milijun kuna. Za tako značajan rast najviše je zaslužna stavka prihodi od prodaje (izvan grupe) koja je narasla za 16,84 milijuna kuna. Iz bilješki je vidljivo kako je najveći rast ostvaren u prihodima od prodaje usluga u zemlji, a tek manji dio ovalikog rasta se odnosi za prihode od prodaje usluga u inozemstvu.⁶¹ U istom su razdoblju ukupni rashodi rasli za 22,75% u odnosu na prošlo promatrano razdoblje. Materijalni troškovi su rasli za 35,91%, dok su troškovi osoblja rasli za 25,16%. Iz bilješki je vidljivo kako je rast materijalnih troškova najvećim dijelom uzrokovan rastom sljedećih stavki: poslovne usluge s poduzetnicima unutar i van grupe, usluge zakupa i operativnog leasinga te troškovi promidžbe.⁶² Troškovi osoblja su prvenstveno rasli zbog povećanja zaposlenika s 100 na datum 30.6.2017. na 111 na datum 30.6.2018.⁶³ PwC je 2018. godine ostvario visoku dobit prije oporezivanja (15 milijuna kuna) koja je u odnosu na isto prošlo razdoblje bila veća za 426,87%. Stavka dobit tekuće godine ostvarila je rast od 492% u odnosu na fiskalnu godinu prije.

Nakon fantastičnih financijskih rezultata ostvarenih prethodne godine, 2019. je donijela pad ukupnih prihoda za 14,42%. Najveći pad unutar ukupnih prihoda doživjela je stavka prihodi od usluga u zemlji koja je pala za 10 milijuna kuna.⁶⁴ Ukupni rashodi su doživjeli pad od 2,68%, odnosno 1,25 milijuna kuna. Takvo stanje prihoda i rashoda utjecalo je na smanjenje dobiti prije oporezivanja i dobiti tekuće godine za 51% u odnosu na prethodno razdoblje.

⁶¹ *Financijski izvještaj poduzeća PricewaterhouseCoopers d.o.o. za 2018. godinu*, dostupno na službenim stranicama FINA-, str. 16 [25. svibnja 2022.]

⁶² *Financijski izvještaj poduzeća PricewaterhouseCoopers d.o.o. za 2018. godinu*, dostupno na službenim stranicama FINA-, str. 17 [25. svibnja 2022.]

⁶³ *Financijski izvještaj poduzeća PricewaterhouseCoopers d.o.o. za 2018. godinu*, dostupno na službenim stranicama FINA-, str. 17 [25. svibnja 2022.]

⁶⁴ *Financijski izvještaj poduzeća PricewaterhouseCoopers d.o.o. za 2019. godinu*, dostupno na službenim stranicama FINA-, str. 25 [29. svibnja 2022.]

U 2020. godini dolazi do rasta ukupnih prihoda za 20,56% u odnosu na prethodno razdoblje. Taj rast posljedica je rasta prihoda od usluga u zemlji (rast 4,5 milijuna kuna) te rasta prihoda od usluga u inozemstvu (rast 6,4 milijuna kuna). Rashodi su također osjetno rasli u odnosu na prethodno razdoblje, čak 16%. Materijalni troškovi su tu imali najznačajniju ulogu te su rasli preko 40%. Iz bilješki je vidljivo kako su najviše rasle stavke poslovne usluge s poduzetnicima unutar grupe (5,8 milijuna kuna) te grafičke usluge i usluge tekućeg održavanja (milijun kuna). Takav odnos prihoda i rashoda doveo je do porasta dobiti prije oporezivanja i dobiti tekuće godine za 48, odnosno 49% u odnosu na prošlo usporedno razdoblje. Iako je 2020. godina bila obavijena pandemijom, treba napomenuti kako je ovo račun dobiti i gubitka od 1.7.2019. do 30.6.2020. tako da je pandemija utjecala na samo posljednja 3 mjeseca fiskalne godine. Stoga su rezultati vrlo dobri, odnosno vidljiv je rast u odnosu na prethodno razdoblje. Kada se radi usporedba s fiskalnom godinom 1.7.2017. – 30.6.2018. koja je bila jako uspješna, vidljivo je da je promatrana godina po prihodima i dobiti na sličnoj razini.

Posljednja analizirana fiskalna godina je 1.7.2020. – 30.6.2021. U tom je razdoblju pandemija covid-19 imala snažan utjecaj na sva poduzeća i njihovo poslovanje. U odnosu na prethodno promatrano razdoblje, PwC je u tom razdoblju ostvario porast ukupnih prihoda od 2,01%. S druge strane, došlo je i do pada ukupnih rashoda od 3,82% kao posljedica racionalnijeg trošenja zbog pandemije koja je obuhvatila čitav svijet. Prije svega došlo je do smanjenja troškova osoblja za 7,36% u odnosu na prethodno razdoblje. Sa 119 zaposlenih na datum 30.6.2020. godine, poduzeće PwC imalo je 98 zaposlenih na datum 30.6.2021.⁶⁵ To je dovelo do uštede od čak 1,7 milijuna kuna. S obzirom na rast ukupnih prihoda i pad ukupnih rashoda lako je zaključiti da je dobit rasla. U odnosu na prethodno razdoblje dobit prije oporezivanja je rasla za 30% (3,28 milijuna kuna), a dobit tekuće godine za 31,38% (2,8 milijuna kuna).

U oba je poduzeća vidljiv konstantan rast troškova osoblja u promatranim razdobljima, s iznimkom zadnjeg promatranog razdoblja u oba poduzeća kada je došlo do značajnijeg pada tih troškova. Razlog za ovakav pad nalazi se u epidemiji korona virusa koja je zahvatila čitav svijet te je došlo do smanjenja broja zaposlenih u oba poduzeća. Poslovni prihodi u oba poduzeća rastu u svim promatranim godinama s iznimkom jedne godine u kojoj je došlo do smanjenja poslovnih prihoda u oba poduzeća. Takav rast govori u korist tezi povećavanja obujma posla i poslovnih aktivnosti u oba poduzeća. S obzirom na djelatnost kojom se

⁶⁵ *Financijski izvještaj poduzeća PricewaterhouseCoopers d.o.o. za 2021. godinu*, dostupno na službenim stranicama FINA-, str. 27 [29. svibnja 2022.]

poduzeća bave troškovi amortizacije ne čine značajan iznos te se u pravilu taj trošak smanjuje u promatranim godinama.

3.3. Vertikalna analiza bilance i računa dobiti i gubitka

3.3.1. Vertikalna analiza bilanci odabranih poduzeća

Vertikalna analiza bilance je postupak u kojem se pojedine pozicije aktive i pasive uspoređuju s ukupnom aktivom ili pasivom te daju informacije o veličini i važnosti pojedinih stavki unutar bilance.

Tablica 12 Vertikalna analiza bilance – Deloitte d.o.o.

	31.12. 2016	Udio	31.12. 2017	Udio	31.12. 2018	Udio	31.12. 2019	Udio	31.12. 2020	Udio
AKTIVA										
Materijalna i nematerijalna imovina	1.069.040	4,10%	1.753.299	5,28%	839.226	2,42%	645.769	2,17%	505.386	1,53%
Financijska imovina - ulaganje u udjele (dionice) društava povezanih sudjelujućim interesom	678.084	2,60%	959.220	2,89%	745.995	2,16%	705.749	2,37%	606.925	1,84%
Financijska imovina - dani zajmovi, depoziti i slično	628.495	2,41%	595.292	1,79%	695.852	2,01%	695.852	2,34%	695.852	2,11%
UKUPNO DUGOTRAJNA IMOVINA	2.375.619	9,12%	3.307.811	9,96%	2.281.073	6,59%	2.047.370	6,88%	1.808.163	5,48%
Kratkotrajna imovina										
Zalihe	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Potraživanja	11.340.734	43,52%	15.575.389	46,88%	16.353.541	47,25%	13.782.615	46,31%	9.796.017	29,71%
Financijska imovina - dani zajmovi depoziti i sl; ostala financijska imovina	622.014	2,39%	1.544.167	4,65%	940.035	2,72%	726.411	2,44%	862.972	2,62%
Novac u banci i blagajni	6.496.062	24,93%	8.809.838	26,52%	11.139.940	32,19%	12.127.638	40,75%	20.500.241	62,18%
UKUPNO KRATKOTRAJNA IMOVINA	18.458.810	70,83%	25.929.394	78,05%	28.433.517	82,16%	26.636.664	89,50%	31.159.230	94,52%
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	5.224.519	20,05%	3.984.405	11,99%	3.893.358	11,25%	1.076.792	3,62%	0	0,00%
UKUPNO IMOVINA	26.058.948	100,00%	33.221.610	100,00%	34.607.948	100,00%	29.760.826	100,00%	32.967.393	100,00%
PASIVA										
Temeljni kapital	44.900	0,17%	44.900	0,14%	44.900	0,13%	44.900	0,15%	44.900	0,14%
Zadržana dobit	4.004.758	15,37%	1.079.527	3,25%	67.124	0,19%	678.170	2,28%	229.012	0,69%
Dobit tekuće godine	1.722.094	6,61%	3.235.855	9,74%	9.510.286	27,48%	5.466.792	18,37%	12.896.879	39,12%

Ukupno kapital i rezerve (glavnica)	5.771.752	22,15%	4.360.282	13,12%	9.622.310	27,80%	6.189.862	20,80%	14.733.089	44,69%
Rezerviranja	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	1.562.298	4,74%
Ukupno rezerviranja	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	1.562.298	4,74%
Kratkoročne obveze										
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	9.000.000	34,54%	9.000.000	27,09%	9.000.000	26,01%	4.500.000	15,12%	4.500.000	13,65%
Obveze prema dobavljačima i ostale obveze	11.139.085	42,75%	19.664.807	59,19%	14.229.703	41,12%	18.556.031	62,35%	13.479.983	40,89%
Ukupno kratkoročne obveze	20.139.085	77,28%	28.664.807	86,28%	23.229.703	67,12%	23.056.031	77,47%	17.979.983	54,54%
Odgodeno plaćanje troškova i prihod budućih razdoblja	148.111	0,57%	196.521	0,59%	1.755.935	5,07%	514.933	1,73%	254.321	0,77%
UKUPNO KAPITAL (GLAVNICA) I OBVEZE	26.058.948	100,00%	33.221.610	100,00%	34.607.948	100,00%	29.760.826	100,00%	32.967.393	100,00%

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja objavljenih na stranicama FINA-e

Kroz 5 promatranih godina poslovanja poduzeća Deloitte d.o.o. vidljivo je kako najveći dio aktive čini kratkotrajna imovina. 2016. godine koja je prva promatrana godina udio kratkotrajne imovine u aktivi bio je 70,83% te je kroz svih 5 godina taj udio rastao te došao na razinu od čak 94,52% u zadnjoj promatranoj godini (2020. godini). Kako je Deloitte d.o.o. poduzeće koje se prvenstveno bavi pružanjem usluga, zalihe su kroz svih 5 godina jednake 0. Kratkotrajna financijska imovina ima maleni udio u cjelokupnoj aktivi, dok stavke kratkotrajna potraživanja i novac u banci i blagajni dominiraju. Novac u banci i blagajni kroz promatrano petogodišnje razdoblje doživljava veliko povećanje u udjelu aktive. S 24,93% u prvoj promatranoj godini do čak 62,18% aktive u 2020. godini. Potraživanja su s druge strane bila na razini od cca 45% od 2016. do 2019. godine. Jedino su 2020. godine iznosila nešto manje - 29,71%. Bitan dio aktive čini i stavka plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi koji formalno ne spadaju niti pod kratkotrajnu niti pod dugotrajnu imovinu, ali su dio aktive. 2016. godine ta je stavka iznosila vrlo značajnih 20,05%, međutim kroz godine se smanjivala te je 2020. godine iznosila 0.

Veći dio pasive poduzeća Deloitte čine kratkoročne obveze. Kroz svih 5 promatranih godina udio kratkoročnih obveza u pasivi iznosi preko 50%. Najviše je iznosilo 2017. godine – 86,28%, a najmanje 54,54% 2020. godine. Najveći dio kratkoročnih obveza čine obveze prema dobavljačima i ostale obveze koje su varirale od 40,89% pasive do 62,35% pasive. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama također čine veliki udio u ukupnoj pasivi. Do 2018. godine taj je udio bio oko 30%, međutim 2018. godine otplaćeno je

pola kredita, stoga je udio te stavke u pasivi pao na 15% 2019. godine te 13,65% 2020. godine. Rezerviranja su kroz sve godine, osim zadnje jednake 0, a 2020. godine udio rezerviranja u pasivi činio je 4,74%. Glavnica je kroz godine dosta varirala sa svojim udjelom u pasivi. 2017. godine glavnica je iznosila samo 13,12%, a 2020. godine čak 44,69%. Temeljni kapital kroz svih 5 promatranih godina čini zanemarivo mali iznos. Zadržana dobit osim prve godine kada je činila 15,37% pasive, nema pretjarano značajan udjel u pasivi. Stavka dobit tekuće godine je u zadnjoj promatranoj godini iznosila čak 39,12% ukupne pasive. U godinama prije toga iznosila je nešto manje, no i dalje vrlo značajnih 27,80% 2018. godine te 18,37% 2019. godine. Iz financijskih izvještaja da se iščitati kako je dobit tekuće godine uvijek viša od zadržane dobiti, što upućuje na politiku da se većina dobiti isplati kroz dividende vlasnicima poduzeća.

Tablica 13 Vertikalna analiza bilance – PricewaterhouseCoopers d.o.o.

	30.06. 2017	Udio	30.06. 2018	Udio	30.06. 2019	Udio	30.06. 2020	Udio	30.06. 2021	Udio
AKTIVA										
Nematerijalna imovina	111.084	0,60%	345.519	1,23%	308.252	1,18%	214.873	1,01%	129.829	0,43%
Materijalna imovina	581.065	3,12%	1.407.660	5,02%	1.343.163	5,12%	1.245.903	5,87%	987.828	3,30%
Dugotrajna financijska imovina	0	0,00%	33.082	0,12%	33.082	0,13%	0	0,00%	0	0,00%
Potraživanja	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
UKUPNO DUGOTRAJNA IMOVINA	692.149	3,71%	1.786.261	6,37%	1.684.497	6,42%	1.460.776	6,88%	1.117.657	3,74%
Zalihe	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Potraživanja	7.018.357	37,65%	7.737.271	27,57%	9.233.353	35,21%	11.266.833	53,06%	14.351.447	48,01%
a) Potraživanja od poduzetnika unutar grupe	66.004	0,35%	141.621	0,50%	92.066	0,35%	906.904	4,27%	3.525.435	11,79%
b) Potraživanja od kupaca	6.217.701	33,35%	7.548.121	26,90%	8.293.545	31,63%	9.978.883	46,99%	10.768.360	36,03%
c) Potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika	40.500	0,22%	46.699	0,17%	27.023	0,10%	38.689	0,18%	34.577	0,12%
d) Potraživanja od države i institucija	576.576	3,09%	811	0,00%	820.097	3,13%	333.223	1,57%	266	0,00%
e) Ostala potraživanja	117.576	0,63%	19	0,00%	622	0,00%	9.134	0,04%	22.809	0,08%
Kratkotrajna financijska imovina	26.465	0,14%	30.813	0,11%	32.677	0,12%	14.517	0,07%	1.013.031	3,39%
Novac u banci i blagajni	2.875.213	15,42%	14.156.371	50,44%	12.371.287	47,18%	5.395.101	25,41%	9.278.354	31,04%
UKUPNO KRATKOTRAJNA IMOVINA	9.920.035	53,21%	21.924.455	78,13%	21.637.317	82,52%	16.676.451	78,53%	24.642.832	82,44%
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	8.031.103	43,08%	4.352.512	15,51%	2.900.259	11,06%	3.098.365	14,59%	4.129.560	13,82%
UKUPNO IMOVINA	18.643.287	100,00%	28.063.228	100,00%	26.222.073	100,00%	21.235.592	100,00%	29.890.049	100,00%
PASIVA										

Temeljni kapital	1.810.000	9,71%	1.810.000	6,45%	1.810.000	6,90%	1.810.000	8,52%	1.810.000	6,06%
Rezerve iz dobiti	42.168	0,23%	42.168	0,15%	42.168	0,16%	42.168	0,20%	42.168	0,14%
Zadržana dobit	3.355.550	18,00%	3.412.062	12,16%	7.605.704	29,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dobit tekuće godine	2.056.511	11,03%	12.193.642	43,45%	5.996.325	22,87%	8.928.470	42,04%	11.730.531	39,25%
Ukupno kapital i rezerve (glavnica)	7.264.229	38,96%	17.457.872	62,21%	15.454.197	58,94%	10.780.638	50,77%	13.582.699	45,44%
Rezerviranja	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Dugoročne obveze	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Kratkoročne obveze	10.960.985	58,79%	10.297.972	36,70%	10.561.239	40,28%	8.277.844	38,98%	15.601.171	52,20%
a) Obveze prema poduzetnicima unutar grupe	1.766.876	9,48%	827.045	2,95%	816.917	3,12%	1.380.066	6,50%	3.208.246	10,73%
b) Obveze za zajmove, depozite i slično poduzetnika unutar grupe	1.253.393	6,72%	1.203.141	4,29%	1.241.465	4,73%	1.194.833	5,63%	754.663	2,52%
c) Obveze za predujmove	2.467.254	13,23%	309.942	1,10%	68.256	0,26%	19.465	0,09%	20.918	0,07%
d) Obveze prema dobavljačima	707.488	3,79%	631.027	2,25%	514.505	1,96%	565.623	2,66%	866.578	2,90%
e) Obveze prema zaposlenicima	2.615.816	14,03%	2.866.154	10,21%	2.642.464	10,08%	2.841.883	13,38%	2.261.524	7,57%
f) Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	2.150.158	11,53%	3.660.663	13,04%	1.377.632	5,25%	1.875.974	8,83%	2.739.242	9,16%
g) Obveze s osnovu udjela u rezultatu	0	0,00%	800.000	2,85%	3.900.000	14,87%	400.000	1,88%	5.750.000	19,24%
Ukupno kratkoročne obveze	10.960.985	58,79%	10.297.972	36,70%	10.561.239	40,28%	8.277.844	38,98%	15.601.171	52,20%
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućih razdoblja	418.073	2,24%	307.384	1,10%	206.637	0,79%	2.177.110	10,25%	706.179	2,36%
UKUPNO KAPITAL (GLAVNICA) I OBVEZE	18.643.287	100,00%	28.063.228	100,00%	26.222.073	100,00%	21.235.592	100,00%	29.890.049	100,00%

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja objavljenih na stranicama FINA-e

Poduzeće PricewaterhouseCoopers d.o.o. svoju bilancu objavljuje na dan 30.6. određene godine. Iz tablice 13 vidljivo je kako najveći udio u aktivi poduzeća čini kratkotrajna imovina kroz svih 5 promatranih godina. Kroz sve promatrane godine udio kratkotrajne imovine u aktivi je preko 50% te se kreće od 53,21% prve promatrane godine do 82,52% 2019. godine. Vidljivo je da dvije stavke čine najveći dio kratkotrajne imovine, a to su potraživanja te novac u banci i blagajni. Novac u banci i blagajni čini od 15,42% udjela u aktivi 2017. godine do čak 50,44% 2018. godine. Potraživanja su kroz promatrano razdoblje varirala s udjelom od 27,57% do 53,06%. Bitno je napomenuti kako većina potraživanja čine potraživanja od kupaca, dok ostale kategorije potraživanja kroz godine čine udio od maksimalno par posto. Jedina iznimka su potraživanja od poduzetnika unutar grupe koja 2021. godine iznose 11,79% aktive.

Zalihe su kroz promatrano petogodišnje razdoblje jednake 0, dok kratkotrajna financijska imovina čini zanemariv udio u aktivni kroz sve godine, osim 2021. kada iznosi 3,39% udjela aktive. Razlog takvog naglog rasta je to što je te godine poduzeće dalo zajam od milijun kuna povezanom društvu što se klasificiralo kao kratkotrajna financijska imovina. Dugotrajna imovina kroz svih 5 promatranih godina čini ispod 7% udjela u aktivni poduzeća PricewaterhouseCoopers d.o.o. Materijalna imovina čini veći dio dugotrajne imovine, dok su dugotrajna potraživanja kroz svih 5 godina jednaka 0, a dugotrajna financijska imovina se pojavljuju u 2 godine, no čini zanemariv udio u aktivni (0,12% i 0,13%). Stavka aktive koja ima značajan udio kroz svih 5 godina su plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi. U prvoj promatranoj godini ta je stavka iznosila čak 43,08% aktive, dok kroz ostale godine zauzima ipak nešto manji udio (od 11% do 16%).

Pasivu poduzeća PwC čine glavnica, obveze i odgođeno plaćanje troškova i prihod budućih razdoblja. S obzirom da su dugoročne obveze kroz svih 5 godina jednake 0, ukupne obveze se sastoje isključivo od kratkoročnih obveza. Njihov udio u ukupnoj pasivi varira od 36,70% 2018. godine do 58,79% 2017. godine. Najznačajnija stavka u kratkororočnim obvezama su obveze prema zaposlenicima koje podrazumijevaju obveze za neto plaće, obveze za neiskorištene dane godišnjeg odmora te obveze za troškove službenog puta. U nekim godinama pojavljuju se vrlo visoke vrijednosti određenih stavki potraživanja. 2021. godine visok je udio obveza s osnova udjela u rezultatu koji iznosi čak 19,24% ukupne pasive. Također, 2017. obveze za predujmove iznose 13,23% pasive. Iz bilješki je vidljivo kako se svi predujmovi odnose na kupce iz inozemstva koji su uplatili gotovo 2,5 milijuna kuna predujmova poduzeću. Ukupni kapital i rezerve (glavnica) također dosta variraju kroz promatrane godine. 2017. godine glavnica je iznosila 38,96% ukupne pasive, dok je godinu kasnije iznosila čak 62,21%. Takvo variranje jako ovisi o financijskom rezultatu godine, odnosno dobiti tekuće godine.

Također, bitna je i zadržana dobit koja u slučaju da se ne isplaćuje ostaje u poduzeću te povećava udio glavnice u pasivi. Temeljni kapital je kroz svih pet promatranih godina isti te varira u udjelu pasive od 6 do 10 posto. Rezerve iz dobiti čine zanemarivo mali postotak udjela u pasivi. Poduzeće u 2020. i 2021. godini nije imalo zadržane dobiti, što znači da je cjelokupna dobit isplaćivana vlasnicima poduzeća, odnosno dioničarima. Dobit tekuće godine je 2018. godine iznosila čak 43,45% pasive te je bila najznačajnija stavka cjelokupne pasive. U ostalim godinama ta stavka dosta varira te se nalazi u intervalu od 11,03% pa do već

spomenutih 43,45%. Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućih razdoblja čini svega 1 do 2 posto cjelokupne pasive, osim 2020. godine kada je iznosilo 10,25%.

Kada se uspoređuju sličnosti i različitosti ova dva poduzeća kroz vertikalnu analizu može se uočiti mnogo toga. U aktivi je vidljivo da manji dio otpada na dugotrajnu imovinu, a puno veći udio aktive zauzima kratkotrajna imovina u oba poduzeća. U promatranom petogodišnjem razdoblju prosječni udio dugotrajne imovine u aktivi poduzeća PwC je 5,42%, a u aktivi poduzeća Deloitte 7,61%. S druge strane kratkotrajna imovina čini udio od prosječnih 83% aktive u Deloitte-u, dok je u PwC-u taj udio 75%. Kod oba poduzeća je relativno visok udio plaćenih troškova budućeg razdoblja i obračunati prihodi koji u petogodišnjem prosjeku čine 20% (PwC) te 9% (Deloitte) ukupne aktive. Sličnost strukture aktive ova dva poduzeća očituje se i u dugotrajnim potraživanjima i zalihama koje su jednake 0 u oba poduzeća kroz svih 5 promatranih godina. Također, vidljivo je kako su 2 stavke s najvećim udjelom u aktivi oba poduzeća potraživanja te novac u banci i blagajni koja u oba poduzeća čine većinu kratkotrajne imovine, a time i većinu ukupne imovine. Razlika između strukture aktive ova dva poduzeća može se vidjeti na primjeru dugotrajne financijske imovine. U poduzeću PwC dugotrajna financijska imovina iznosi 0 kroz tri promatrane godine, dok u dvije promatrane godine iznosi zanemarivih 0,12 i 0,13 posto aktive. U poduzeću Deloitte situacija je nešto drukčija te dugotrajna financijska imovina u promatranom petogodišnjem razdoblju u prosjeku čini 4,50% aktive, odnosno preko milijun kuna svake godine što je osjetno više od poduzeća PwC.

Kada se analizira pasiva vidljivo je da su u oba poduzeća dugoročne obveze jednake 0 te ne sudjeluju u pasivi bilance. Analizirajući strukturu pasive vidimo da glavnica poduzeća PwC čini puno veći udio u pasivi u odnosu na Deloitte. Glavnica PwC-a u prosjeku kroz 5 promatranih godina ima udio od 51,26% pasive, dok kod Deloitte-a isti udio iznosi 25,71%. Također, temeljni kapital PwC-a puno je značajniji u udjelu pasive od Deloitte-a. Kod Deloitte-a taj je udio ispod 0,2%, dok s druge strane temeljni kapital PwC-a iznosi u prosjeku 7,50% udjela pasive. Stavka rezerviranja u poduzeću PwC iznosi 0 kroz sve godine, dok se u poduzeću Deloitte pojavljuje samo u zadnjoj promatranoj godini, inače u svim ostalim godinama također iznosi 0. Kratkoročne obveze čine najveći dio pasive poduzeća Deloitte. Petogodišnji prosjek iznosi 72,54% udjela kratkoročnih obveza u pasivi bilance. S druge strane kod PwC-a taj je udio nešto niži, s obzirom na veći udio glavnice, te iznosi u prosjeku 45,39%. Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućih razdoblja u oba poduzeća nema veliki udio te u prosjeku iznosi 2 do 3 posto u odnosu na pasivu.

3.3.2. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka odabranih poduzeća

Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka postupak je u kojem se pojedine pozicije računa dobiti i gubitka uspoređuju s ukupnom prihodima te daju informacije o veličini i važnosti pojedinih stavki unutar izvještaja.

Tablica 14 Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka – Deloitte d.o.o.

	2016	Udio	2017	Udio	2018	Udio	2019	Udio	2020	Udio
Prihodi od prodaje	61.415.099	97,13%	62.998.244	96,76%	72.266.842	97,93%	72.517.190	97,69%	71.033.663	95,72%
Poslovni prihodi	61.415.099	97,13%	62.998.244	96,76%	72.266.842	97,93%	72.517.190	97,69%	71.033.663	95,72%
Materijalni troškovi	27.426.608	43,37%	26.944.887	41,39%	28.006.803	37,95%	31.859.962	42,92%	25.017.555	33,71%
Troškovi osoblja	28.935.912	45,76%	30.005.749	46,09%	31.227.523	42,32%	32.516.812	43,80%	27.887.203	37,58%
Trošak amortizacije	1.021.250	1,62%	1.062.426	1,63%	696.351	0,94%	497.975	0,67%	431.314	0,58%
Rezerviranja	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	1.562.298	2,11%
Ostali poslovni rashodi	2.399.036	3,79%	2.344.278	3,60%	2.395.674	3,25%	2.408.305	3,24%	2.008.475	2,71%
Poslovni rashodi	59.782.806	94,55%	60.357.340	92,71%	62.326.351	84,46%	67.283.054	90,64%	56.906.845	76,69%
Dobit iz osnovne djelatnosti	1.632.293	2,58%	2.640.904	4,06%	9.940.490	13,47%	5.234.136	7,05%	14.126.818	19,04%
Financijski prihodi	1.816.997	2,87%	2.107.995	3,24%	1.523.940	2,07%	1.717.118	2,31%	3.172.508	4,28%
Financijski rashodi	1.621.905	2,57%	946.500	1,45%	1.057.416	1,43%	903.651	1,22%	1.577.579	2,13%
Ukupni prihodi	63.232.096	100,00%	65.106.239	100,00%	73.790.782	100,00%	74.234.308	100,00%	74.206.171	100,00%
Ukupni rashodi	61.404.711	97,11%	61.303.840	94,16%	63.383.767	85,90%	68.186.705	91,85%	58.484.424	78,81%
Dobit prije oporezivanja	1.827.385	2,89%	3.802.399	5,84%	10.407.015	14,10%	6.047.603	8,15%	15.721.747	21,19%
Porez na dobit	105.291	0,17%	566.544	0,87%	896.729	1,22%	580.811	0,78%	2.824.868	3,81%
Dobit tekuće godine	1.722.094	2,72%	3.235.855	4,97%	9.510.286	12,89%	5.466.792	7,36%	12.896.879	17,38%

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja objavljenih na stranicama FINA-e

U poduzeću Deloitte d.o.o. poslovni prihodi čine u promatranom petogodišnjem razdoblju u prosjeku preko 97% ukupnih prihoda (97,05%), dok su poslovni rashodi u prosjeku činili 87,81% ukupnih prihoda. Tu se ističe 2020. godinu u kojoj je došlo do racionalizacije poslovnih rashoda uslijed pandemije virusa covid-19 te je te godine udio poslovnih rashoda u ukupnim prihodima bio 76,69%. Vidljivo je kako se većina poslovnih rashoda odnosi na 2 stavke, a to su materijalni troškovi i troškovi osoblja. Nažalost iz bilješki nije moguće detaljno

vidjeti koji sve troškovi spadaju pod materijalne troškove, ali je najvjerojatnije riječ o troškovima najma, promidžbe, uredskog materijala, intelektualnih usluga i sl. Troškovi osoblja su nešto jednostavniji te sadrže neto plaće, doprinose, poreze i prireze. Financijski prihodi ne čine pretjerano značajan udio u ukupnim prihodima. Njihov udio u promatranom razdoblju kroz godine iznosi približno 3%. Financijski rashodi su još i niži te je njihov udio u ukupnim prihodima u promatranom razdoblju oko 2%. Omjer dobit prije oporezivanja u odnosu na ukupne prihode 2016. čini 2,89%, dok se 2020. godine ta brojka penje do 21,19%. Slična je situacija i s dobiti tekuće godine, što govori i o rastu profitabilnosti kroz godine u promatranom vremenskom periodu.

Tablica 15 Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka – PricewaterhouseCoopers d.o.o.

	1.7.2016 - 30.6.2017	Udio	1.7.2017 - 30.6.2018	Udio	1.7.2018 - 30.6.2019	Udio	1.7.2019. - 30.6.2020.	Udio	1.7.2020 - 30.6.2021	Udio
Poslovni prihodi	40.593.149	99,62%	61.526.853	99,95%	52.609.487	99,86%	63.266.279	99,61%	64.719.100	99,88%
Prihodi od prodaje s poduzetnicima unutar grupe	1.625.007	3,99%	1.408.886	2,29%	1.591.718	3,02%	1.568.562	2,47%	1.589.097	2,45%
Prihodi od prodaje (izvan grupe)	38.347.826	94,11%	55.192.173	89,66%	45.176.718	85,75%	56.089.291	88,31%	54.992.023	84,87%
Ostali poslovni prihodi s poduzetnicima unutar grupe	136.725	0,34%	4.641.663	7,54%	5.121.782	9,72%	4.930.771	7,76%	5.756.618	8,88%
Ostali poslovni prihodi (izvan grupe)	483.591	1,19%	284.131	0,46%	719.269	1,37%	677.655	1,07%	2.381.362	3,68%
Poslovni rashodi	37.581.123	92,22%	46.302.936	75,22%	45.094.955	85,60%	52.036.178	81,93%	50.334.757	77,68%
Materijalni troškovi	13.576.623	33,32%	18.523.241	30,09%	16.222.433	30,79%	22.906.087	36,06%	24.145.400	37,26%
a) troškovi sirovina i materijala	395.024	0,97%	607.679	0,99%	570.533	1,08%	642.127	1,01%	585.222	0,90%
b) troškovi prodane robe	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
c) ostali vanjski troškovi	13.181.599	32,35%	17.915.562	29,10%	15.651.900	29,71%	22.263.960	35,05%	23.560.178	36,36%
Troškovi osoblja	17.295.779	42,44%	21.646.573	35,16%	22.358.332	42,44%	23.060.360	36,31%	21.362.581	32,97%
a) neto plaće i nadnice	9.763.068	23,96%	12.841.595	20,86%	13.610.567	25,83%	13.937.029	21,94%	13.211.583	20,39%
b) troškovi poreza i doprinosa iz plaća	5.482.728	13,45%	6.525.013	10,60%	6.701.263	12,72%	7.008.004	11,03%	6.223.627	9,61%
c) doprinosi na plaće	2.049.983	5,03%	2.279.965	3,70%	2.046.502	3,88%	2.115.327	3,33%	1.927.371	2,97%
Amortizacija	679.611	1,67%	573.241	0,93%	544.858	1,03%	505.885	0,80%	539.251	0,83%
Ostali troškovi	4.027.258	9,88%	4.431.654	7,20%	4.803.675	9,12%	5.136.074	8,09%	3.788.740	5,85%
Vrijednosna usklađenja	1.304.923	3,20%	361.880	0,59%	705.637	1,34%	159.095	0,25%	385.107	0,59%
Rezerviranja	440.814	1,08%	252.349	0,41%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Ostali poslovni rashodi	256.115	0,63%	513.998	0,83%	460.020	0,87%	268.677	0,42%	113.678	0,18%
Dobit iz osnovne djelatnosti	3.012.026	7,39%	15.223.917	24,73%	7.514.532	14,26%	11.230.101	17,68%	14.384.343	22,20%
Financijski prihodi	156.264	0,38%	31.417	0,05%	74.481	0,14%	248.702	0,39%	75.307	0,12%

Ostali prihodi s osnove kamata iz odnosa s poduzetnicima unutar grupe	25.184	0,06%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	9.575	0,01%
Tečajne razlike i ostali financijski prihodi iz odnosa s poduzetnicima unutar grupe	108.433	0,27%	9.290	0,02%	4.533	0,01%	16.233	0,03%	15.635	0,02%
Ostali prihodi s osnove kamata	9.390	0,02%	17.668	0,03%	9.848	0,02%	11.058	0,02%	24.072	0,04%
Tečajne razlike i ostali financijski prihodi	13.257	0,03%	4.459	0,01%	60.100	0,11%	221.411	0,35%	26.025	0,04%
Financijski rashodi	313.058	0,77%	211.899	0,34%	172.071	0,33%	475.340	0,75%	173.144	0,27%
Rashodi s osnove kamata i slični rashodi s poduzetnicima unutar grupe	67.558	0,17%	31.427	0,05%	30.156	0,06%	177.876	0,28%	27.723	0,04%
Tečajne razlike i drugi rashodi s poduzetnicima unutar grupe	151.176	0,37%	92.837	0,15%	36.605	0,07%	16.727	0,03%	25.241	0,04%
Rashodi s osnova kamata i slični rashodi	7.543	0,02%	27.631	0,04%	1.217	0,00%	1.041	0,00%	12.139	0,02%
Tečajne razlike i drugi rashodi	86.781	0,21%	60.004	0,10%	104.093	0,20%	279.696	0,44%	108.041	0,17%
Ukupni prihodi	40.749.413	100,00%	61.558.270	100,00%	52.683.968	100,00%	63.514.981	100,00%	64.794.407	100,00%
Ukupni rashodi	37.894.181	92,99%	46.514.835	75,56%	45.267.026	85,92%	52.511.518	82,68%	50.507.901	77,95%
Dobit prije oporezivanja	2.855.232	7,01%	15.043.435	24,44%	7.416.942	14,08%	11.003.463	17,32%	14.286.506	22,05%
Porez na dobit	798.721	1,96%	2.849.793	4,63%	1.420.617	2,70%	2.074.993	3,27%	2.555.975	3,94%
Dobit tekuće godine	2.056.511	5,05%	12.193.642	19,81%	5.996.325	11,38%	8.928.470	14,06%	11.730.531	18,10%

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja objavljenih na stranicama FINA-e

Poduzeće PricewaterhouseCoopers objavljuje malo detaljniji račun dobiti i gubitka, stoga je i analiza lakša i opširnija. Poslovni prihodi čine gotovo 100% ukupnih prihoda. Treba napomenuti kako PwC klasificira ostale poslovne prihode zajedno s prihodima od prodaje unutar poslovnih prihoda. Daleko najznačajnija stavka poslovnih prihoda su prihodi od prodaje izvan grupe. Ta stavka čini u svim promatranim godinama preko 85% ukupnih prihoda. Značajna je i stavka ostali poslovni prihodi s poduzetnicima unutar grupe. Iz bilješki je vidljivo kako najveći dio te stavke otpada na prihod od prefakturiranja troška edukacije, najma, službenog puta, komunikacije, poduzetnicima unutar grupe.⁶⁶ Poslovni rashodi, s druge strane, čine oko 80% ukupnih prihoda kroz godine. Najveći troškovi su prikazani pod stavkama materijalni troškovi i troškovi osoblja. Materijalni troškovi su kroz promatrano

⁶⁶ *Financijski izvještaj poduzeća PricewaterhouseCoopers d.o.o. za 2020. godinu*, dostupno na službenim stranicama FINA-, str. 17 [30. svibnja 2022.]

razdoblje u prosjeku činili oko 33% od ukupnih prihoda. Najveći dio materijalnih usluga otpada na poslovne usluge s poduzetnicima unutar grupe, usluge zakupa i operativnog najma te grafičke usluge i usluge tekućeg održavanja. Troškovi osoblja iznosili su nešto više od troškova materijala te u odnosu na ukupne prihode čine oko 38% ukupnih prihoda. Ostali troškovi su u prosjeku iznosili oko 8% ukupnih prihoda te najveći dio tih troškova čine stavke: dnevnice za službena putovanja i putni troškovi, neoporezive naknade zaposlenicima i stipendije, premije osiguranja te troškovi edukacije. Financijski prihodi u svim promatranim godinama čine ispod 0,5% ukupnih prihoda te su gotovo zanemarivi. Financijski rashodi također čine manje od 1% ukupnih prihoda stoga analiza strukture tih rashoda nije od prevelikog značaja za razumijevanje cjelokupnog poslovanja poduzeća. Ukupni rashodi su u svakoj promatranoj godini niži od ukupnih prihoda, stoga poduzeće u svim godinama ostvaruje dobit. U prosjeku su ukupni rashodi promatranom petogodišnjem razdoblju na razini od oko 83% ukupnih prihoda. Ostvarena je dobit u svih 5 promatranih razdoblja te je udio dobiti prije oporezivanja u ukupnim prihodima činio od 7,01% 2017. godine, a u 2018. godini 24,44% kada je ostvaren maksimum u promatranom razdoblju. Dobit tekuće godine kretala se u sličnom intervalu te je 2017. godine iznosila 5,05% ukupnih prihoda, a maksimalnih 2018. godine 19,81%. U promatranim godinama prosjek dobiti tekuće godine činio je oko 14% ukupnih prihoda.

Nakon usporedbe i provedbe vertikalne analize računa dobiti i gubitka poduzeća Deloitte d.o.o. i PricewaterhouseCoopers d.o.o. vidljive su neke sličnosti i različitosti između ova dva poduzeća. Kod oba poduzeća poslovni prihodi čine najveći udio u ukupnim prihodima. Kod PwC-a taj je udio u svim godinama preko 99%, dok je kod Deloitte-a udio nešto manji, ali i dalje u svim godinama prelazi 95%. Oba poduzeća razinu ukupnih rashoda drže ispod razine ukupnih prihoda u svim promatranim godinama. Razina ukupnih rashoda u odnosu na ukupne prihode varira kroz godine, međutim u oba poduzeća se nalazi u intervalu od 75% do 95% u svim promatranim godinama. Iako se ne uspoređuju identična razdoblja, vidljivo je kako je nakon pojave pandemije virusa covid-19 došlo do smanjenja udjela ukupnih rashoda u ukupnim prihodima u oba poduzeća. Stavke koje su najdominantnije u ukupnim rashodima oba poduzeća su materijalni troškovi i troškovi osoblja. U poduzeću Deloitte materijalni troškovi u prosjeku iznose oko 40% ukupnih prihoda, a troškovi osoblja oko 43%. S druge strane, PwC ima nešto niže omjere te je udio materijalnih troškova oko 34% kroz promatrane godine, a troškovi osoblja čine oko 38% ukupnih prihoda u prosjeku. Vidljivo je i iz vertikalne analize kako su troškovi osoblja pali u oba poduzeća nakon što je nastupila

pandemija korona virusa. Iz toga se da zaključiti kako se racionalizacija troškova provodila putem smanjenja zaposlenika u ova dva poduzeća, što je i vidljivo i iz broja zaposlenih iz godina prije i godina za vrijeme pandemije. S obzirom na malu vrijednost dugotrajne materijalne imovine kod oba poduzeća, amortizacija čini oko 1% godišnje ukupnih prihoda u promatranom razdoblju za oba poduzeća. Rezerviranja su također stavka u rashodima koja čine zanemariv udio, a u većini promatranih godina kod oba poduzeća se ne pojavljuje, odnosno jednaka je 0. Financijski prihodi u oba poduzeća ne čine pretjerano značajan udio u ukupnim prihodima, međutim u poduzeću Deloitte ti prihodi čine oko 3% ukupnih prihoda, dok je kod poduzeća PricewaterhouseCoopers taj udio u svim godinama niži od 0,50 posto. S financijskim rashodima je slična stvar, u Deloitte-u oni čine oko 2% ukupnih prihoda u prosjeku, a kod PwC-a taj je udio oko 0,50%.

Iz financijskih izvještaja vidljivo je kako Deloitte ima puno više financijske imovine od PwC-a te kroz tu imovinu ostvaruje veće financijske prihode, ali i više financijske rashode. Vidljivo je i kako Deloitte ima nešto viši udio ukupnih rashoda u ukupnim prihodima koji čini iznosi oko 90% u prosjeku kroz godine, dok je kod PwC-a situacija povoljnija te ukupni rashodi čine u prosjeku oko 83% ukupnih prihoda. To posljedično dovodi i do više dobiti, odnosno većeg udjela dobiti u ukupnim prihodima poduzeća PricewaterhouseCoopers u odnosu na Deloitte.

4. Usporedna analiza financijskih izvještaja odabranih poduzeća pomoću pokazatelja

4.1. Usporedna analiza pokazatelja sigurnosti poslovanja

Pokazatelji sigurnosti poslovanja obuhvaćaju pokazatelje likvidnosti i pokazatelje zaduženosti, a pokazatelji aktivnosti smatraju se pokazateljima sigurnosti poslovanja, ali i pokazateljima uspješnosti poslovanja. U ovom poglavlju biti će prikazani samo pokazatelji likvidnosti i pokazatelji zaduženosti, dok će se pokazatelji aktivnosti analizirati u sljedećem poglavlju koje obuhvaća pokazatelje uspješnosti poslovanja.

Tablica 16 Pokazatelji likvidnosti za poduzeće Deloitte d.o.o.

Deloitte	2016	2017	2018	2019	2020
Koeficijent trenutne likvidnosti	0,32	0,31	0,45	0,51	1,12
Koeficijent ubrzane likvidnosti	0,88	0,84	1,10	1,10	1,66
Koeficijent tekuće likvidnosti	1,17	1,04	1,29	1,18	1,71
Koeficijent financijske stabilnosti	0,41	0,76	0,24	0,33	0,12

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja objavljenih na web stranicama FINA-e

Tablica 17 Pokazatelji likvidnosti za poduzeće PricewaterhouseCoopers d.o.o.

PwC	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Koeficijent trenutne likvidnosti	0,25	1,33	1,15	0,52	0,57
Koeficijent ubrzane likvidnosti	0,87	2,06	2,01	1,59	1,45
Koeficijent tekuće likvidnosti	1,58	2,48	2,28	1,89	1,76
Koeficijent financijske stabilnosti	0,10	0,10	0,11	0,14	0,08

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja objavljenih na web stranicama FINA-e

Iz tablice je vidljivo kako je koeficijent trenutne likvidnosti dosta oscilirao kroz promatrane godine u oba poduzeća. Taj se koeficijent ne smatra najreprezentativnijim pokazateljem, stoga pri analizi treba biti oprezan. U poduzeću Deloitte ovaj je koeficijent ostvario najvišu vrijednost u zadnjoj promatranoj godini (2020. godina). Te je godine iznosio 1,12, odnosno ukupan iznos novca u banci i blagajni bio je viši od ukupnih kratkoročnih obveza. U ostalim promatranim godinama koeficijent se nalazio u intervalu od 0,31 do 0,51 te je bio osjetno niži od vrijednosti u 2020. godini. U poduzeću PwC ovaj koeficijent najviši je bio 2018. godine kada je iznosio 1,33. Kroz cijelo razdoblje ovaj je pokazatelj dosta varirao, prvenstveno zbog promjene stanja novca u banci i blagajni kroz promatrane godine.

Drugi pokazatelj koji se analizira je koeficijent ubrzane likvidnosti. Za razliku od prethodnog koeficijenta, koeficijent ubrzane likvidnosti u obzir uzima i kratkotrajna potraživanja. U

poduzeću Deloitte ovaj koeficijent najvišu vrijednost ostvaruje 2020. godine te iznosi 1,66. S druge strane, kod PwC-a ovaj koeficijent najveću vrijednost ostvaruje 2018. godine te iznosi 2,06. U teoriji vrijednost ovog koeficijenta bi trebala biti 1 ili nešto viša od 1 kako bi likvidnost mogli ocijeniti dobrom. Deloitte u tri promatrane godine ostvaruje vrijednost višu od 1, a PricewaterhouseCoopers to ostvaruje u 4 od promatranih 5 godina. U godinama u kojima poduzeća ne ostvaruju vrijednost veću od 1, vrijednost koeficijenta iznosi preko 0,8 što se može smatrati zadovoljavajućom vrijednošću.

Koeficijent tekuće likvidnosti smatra se najboljim indikatorom problema s likvidnošću. Taj bi koeficijent u pravilu trebao biti veći od 2 kako se poduzeće ne bi dovelo u probleme s nemogućnošću podmirenja kratkoročnih obveza. Za ovaj je koeficijent nužno da je veći od 1, odnosno da je iznos kratkotrajne imovine veći od iznosa kratkoročnih obveza. Za poduzeće Deloitte taj koeficijent ni u jednoj promatranoj godini nije viši od 2. Vrijednosti koeficijenta tekuće likvidnosti manji od 2 kroz sve promatrane godine može sugerirati na nestabilnu situaciju s likvidnošću te moguće probleme s podmirenjem tekućih obveza. Iako je kroz sve godine ovaj koeficijent veći od 1, odnosno postoji neto radni kapital, ovaj koeficijent u nijednoj godini nije došao ni blizu vrijednosti 2. Izuzetak je posljednja promatrana godina u kojoj ovaj pokazatelj ima vrijednost od 1,71. U poduzeću PwC situacija je povoljnija te poduzeće u 2 godine ostvaruje vrijednost pokazatelja veću od 2 (2018. i 2019. godine). U ostale tri godine pokazatelj iznosi preko 1,50 što je relativno zadovoljavajuće te ne ukazuje na velike probleme s likvidnošću. Iako u većini promatranih godina kod oba poduzeća koeficijent tekuće likvidnosti ne prelazi 2, ne možemo reći da poduzeća imaju problema s likvidnošću. Ključno je svaki pokazatelj staviti u kontekst kako bi došli do prave financijske slike poduzeća. U strukturi kratkotrajne imovine poduzeća nemaju zalihe, što znači da je njihova kratkotrajna imovina izuzetno likvidna, stoga za poduzeće PricewaterhouseCoopers možemo reći da nema problema s likvidnošću, dok poduzeće Deloitte u zadnjoj promatranoj godini ostvaruje koeficijent tekuće likvidnosti od 1,71 što je vrlo dobro u kontekstu toga da poduzeće posjeduje vrlo likvidnu kratkotrajnu imovinu.

Bitno je napomenuti kako su u izračunu pokazatelja stavka plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi tretirani kao kratkotrajna imovina, a stavka odgođeno plaćanje troškova i prihod budućih razdoblja kao kratkoročne obveze.

Koeficijent financijske stabilnosti uzima u omjer one stavke bilance koje nisu pokrivene koeficijentom tekuće likvidnosti. Ako poduzeće u određenoj godini ima visok koeficijent tekuće likvidnosti, to će dovesti do niskog koeficijenta financijske stabilnosti te povoljne

situacije za poduzeće. Vrijedi naravno i obratno. Poduzeće Deloitte najniži koeficijent financijske stabilnosti ostvaruje u 2020. godini u kojoj je ostvario najviše vrijednosti ostalih pokazatelja likvidnosti. Ta je godina što se tiče likvidnosti bila najbolja za Deloitte prema relevantnim pokazateljima. Te je godine došlo do snažnog rasta kratkotrajne imovine, kao i pada kratkoročnih obveza.

U poduzeće PricewaterhouseCoopers vrijednost koeficijenta financijske stabilnosti kroz svih pet godina iznosi manje od 0,15 te je relativno konstantan. Poduzeće PwC najbolju likvidnost ostvarivalo je 2018. godine, ali ni 2019. nije bila puno lošija. U obje su godine relevantni pokazatelji ostvarivali najbolje vrijednosti za poduzeće. S 2017. na 2018. godinu kratkotrajna imovina je u poduzeću PwC doživjela snažan rast, dok su kratkoročne obveze doživjele blagi pad. Godinu nakon su se obje stavke zadržale na približno istim razinama te se tu krije objašnjenje iza ovih pokazatelja.

Pokazatelji zaduženosti, kao što im i samo ime govori, analiziraju zaduženost određenog poslovnog subjekta kroz niz pokazatelja.

Tablica 18 Pokazatelji zaduženosti za poduzeće Deloitte d.o.o.

Deloitte	2016	2017	2018	2019	2020
Koeficijent zaduženosti	0,78	0,87	0,72	0,79	0,60
Koeficijent vlastitog financiranja	0,22	0,13	0,28	0,21	0,40
Koeficijent financiranja	3,51	6,62	2,60	3,81	1,50
Pokriće troškova kamata	82,54	112,43	143,58	133,57	278,77
Faktor zaduženosti	4,04	13,47	32,73	20,04	29,98
Stupanj pokrića I	2,43	1,32	4,22	3,02	7,28
Stupanj pokrića II	2,43	1,32	4,22	3,02	8,15

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja objavljenih na web stranicama FINA-e

Tablica 19 Pokazatelji zaduženosti za poduzeće PricewaterhouseCoopers d.o.o.

PwC	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Koeficijent zaduženosti	0,61	0,38	0,41	0,49	0,55
Koeficijent vlastitog financiranja	0,39	0,62	0,59	0,51	0,45
Koeficijent financiranja	1,57	0,61	0,70	0,97	1,20
Pokriće troškova kamata	37,02	253,72	235,41	60,50	357,40
Faktor zaduženosti	2,82	2,66	1,32	20,67	30,24
Stupanj pokrića I	10,50	9,77	9,17	7,38	12,15

Stupanj pokrića II	10,50	9,77	9,17	7,38	12,15
---------------------------	--------------	-------------	-------------	-------------	--------------

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja objavljenih na web stranicama FINA-e

Koeficijent zaduženosti temeljni je pokazatelj zaduženosti koji prikazuje udio obveza u ukupnim imovini. Za poduzeće Deloitte najnižu, a ujedno i najbolju vrijednost taj pokazatelj ostvaruje 2020. godine u kojoj iznosi 0,60. U ostalim godinama vrijednost je nešto viša. Kod PwC-a situacija je nešto povoljnija te vrijednost koeficijenta u promatranim godinama ne prelazi 0,61. Dvije najbolje godine, u kojima je koeficijent zaduženosti bio najniži su 2018. i 2019. godina u kojoj je 38%, odnosno 41% imovine bilo financirano obvezama, a ostatak glavnicom.

Koeficijent vlastitog financiranja prikazuje identičnu stvar kao i koeficijent zaduženosti samo na drugi način. Ova dva koeficijenta u zbroju daju 1, a koeficijent vlastitog financiranja prikazuje koliko je imovine financirano glavnicom.

Koeficijent financiranja je još jedna izvedenica prethodna dva pokazatelja jer prikazuje strukturu pasive kroz omjer obveza i glavnice. U poduzeću Deloitte vrijednost tog koeficijenta najbolja je u 2020. godini, a najlošija u 2017. godini. Primjećujemo i kako je navedeni koeficijent u većini promatranih godina osjetno veći od 1. S druge strane, ovaj koeficijent kod PwC-a u čak tri godine iznosi manje od 1. U te tri godine je vrijednost ukupnih obveza manja od vrijednosti glavnice. Najbolji rezultat PwC ostvaruje 2018. godine kada mu koeficijent iznosi 0,61, odnosno na 61 kunu obveza dolazi 100 kuna glavnice u pasivi bilance poduzeća.

Pokriće troškova kamata pokazatelj je koji prikazuje koliko su zarade prije kamata i poreza veće od rashoda od kamata. Granična vrijednost tog pokazatelja je 1, odnosno ako je vrijednost koeficijenta 1 to znači da poduzeće posluje samo kako bi platilo kamate. Oba poduzeća imaju vrlo visoke vrijednosti pokazatelja u promatranim godinama. Najveću vrijednost oba poduzeća ostvaruju u posljednjoj promatranoj godini, za Deloitte pokazatelj iznosi 279, a za PricewaterhouseCoopers iznosi 357. Razlog ovako visokim vrijednostima je velika dobit prije oporezivanja, kao i relativno niski rashodi od kamata. Niski rashodi od kamata upućuju na nisku zaduženost poduzeća.

Faktor zaduženosti pokazuje omjer ukupnih obveza te zadržane dobiti i amortizacije. Što je vrijednost pokazatelja niža to je zaduženost poduzeća niža i bolja. Kod Deloitte-a ovaj faktor najnižu vrijednost ostvaruje 2016. godine, a najvišu 2018. godine. Kroz sve promatrane godine vrijednost ovog pokazatelja je visoka zbog vrlo niskih iznosa zadržane dobiti, kao i amortizacije koja ne predstavlja veliki trošak zbog male vrijednosti dugotrajne imovine. Kod

PwC-a vidljiv je porast ovog koeficijenta u zadnje 2 promatrane godine. Razlog tome je odluka Uprave poduzeća da isplaćuje dobit koju poduzeće ostvari, stoga u zadnje dvije godine zadržana dobit iznosi 0 što dovodi do velikog rasta ovog koeficijenta.

Zbog toga što poduzeće Deloitte nema dugoročnih obveza, pokazatelji stupanj pokrića I i stupanj pokrića II imaju jednake vrijednosti u svim promatranim godinama osim zadnje. U zadnjoj se pojavljuju rezerviranja koja su pri izračunu klasificirana kao dugoročne obveze stoga se jedino u toj godini pokazatelji razlikuju. Kod PwC-a je vrijednost ova dva pokazatelja ista kroz sve godine zbog dugoročnih obveza čija je vrijednost 0. Ovi pokazatelji nam daju informaciju o tome kako se dugotrajna imovina financira. Za poduzeće Deloitte prosječna vrijednost kroz promatrane godine stupnja pokrića I iznosi 3,65. Najvišu vrijednost ovaj pokazatelj ostvaruje u 2020. godini u kojoj iznosi 7,28, a stupanj pokrića II 8,15. S druge strane PwC ostvaruje prosječnu vrijednost oba pokazatelja od 9,80, a najvišu vrijednost ostvaruje 2021. godine kada iznosi 12,15.

Promatrajući sve pokazatelje likvidnosti i zaduženosti za oba poduzeća, dolazimo do zaključka kako poduzeće PricewaterhouseCoopers ima bolju likvidnost i manju zaduženost od poduzeća Deloitte. Za još veću sigurnost u poslovanju oba bi poduzeća trebala povećati vrijednosti stavki glavnice: rezerve iz dobiti i zadržanu dobit.

4.2. Usporedna analiza pokazatelja uspješnosti poslovanja

Pokazatelji aktivnosti prikazuju koliko brzo imovina cirkulira u poslovnom procesu. Svi se pokazatelji temelje na podacima iz dva najvažnija financijska izvještaja - bilance i računa dobiti i gubitka.

Tablica 20 Pokazatelji aktivnosti za poduzeće Deloitte d.o.o.

Deloitte	2016	2017	2018	2019	2020
Koeficijent obrta ukupne imovine	2,43	1,96	2,13	2,49	2,25
Koeficijent obrta kratkotrajne imovine	2,67	2,18	2,28	2,68	2,38
Koeficijent obrta potraživanja	5,42	4,04	4,42	5,26	7,25
Trajanje naplate potraživanja u danima	67,40	90,24	82,60	69,37	50,34

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja objavljenih na web stranicama FINA-e

Tablica 21 Pokazatelji aktivnosti za poduzeće PricewaterhouseCoopers d.o.o.

PwC	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

Koeficijent obrta ukupne imovine	2,19	2,19	2,01	2,99	2,17
Koeficijent obrta kratkotrajne imovine	2,27	2,34	2,15	3,21	2,25
Koeficijent obrta potraživanja	5,70	7,32	5,07	5,12	3,94
Trajanje naplate potraživanja u danima	64,09	49,89	72,06	71,32	92,58

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja objavljenih na web stranicama FINA-e

Koeficijent obrta ukupne imovine za poduzeće Deloitte iznosi od 1,96 do 2,49 u promatranim godinama. Kada te koeficijente uspoređujemo s PwC-om, vidljivo je kako PwC ostvaruje vrlo slične rezultate. Najbolja godina za PwC što se tiče ovog pokazatelja bila je 2020. godina u kojoj je na 1 kunu ukupne imovine, došlo 2,99 kune ukupnih prihoda.

Koeficijent obrta kratkotrajne imovine je kod oba poduzeća na sličnoj razini te je u prosjeku na razini od oko 2,50. Nije velika razlika u vrijednostima koeficijenta obrta ukupne imovine i koeficijenta obrta kratkotrajne imovine. Razlog je taj što oba pokazatelja u brojnik stavljaju istu poziciju (ukupni prihod), a u nazivniku je ukupna i kratkotrajna imovina čije su vrijednosti vrlo slične s obzirom na nisku vrijednost dugotrajne imovine u oba poduzeća.

Koeficijent obrta potraživanja u promatranim godinama za poduzeće Deloitte u prosjeku iznosi 5,28, dok za PwC iznosi 5,43. Ovaj koeficijent je usko vezan i s pokazateljem trajanja naplate potraživanja. Kod PwC-a se vidi skok u trajanju naplate potraživanja u 2021. godini na 92,58 dana. Najvjerojatniji uzrok tome je pandemija korona virusa te opreznost u poslovnom svijetu koja je tada vladala. U ostalim je godinama vrijeme naplate bilo između 50 i 72 dana. Kod Deloitte-a je situacija malo drukčija te se od 2017. godine trajanje naplate potraživanja smanjuje. S obzirom da poduzeća izdaju fakture u kojima je definiran rok za uplatu potraživanja, lako je moguće da je Deloitte odlučio promijeniti politiku te s vremenom smanjivati rok koji daje svojim kupcima.

Pokazatelji ekonomičnosti prikazuju djelatnost poslovanja određenog poslovnog subjekta.

Tablica 22 Pokazatelji ekonomičnosti za poduzeće Deloitte d.o.o.

Deloitte	2016	2017	2018	2019	2020
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,03	1,06	1,16	1,09	1,27
Ekonomičnost poslovanja	1,03	1,04	1,16	1,08	1,25
Ekonomičnost financiranja	1,12	2,23	1,44	1,90	2,01

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja objavljenih na web stranicama FINA-e

Tablica 23 Pokazatelji ekonomičnosti za poduzeće PricewaterhouseCoopers d.o.o.

PwC	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,08	1,32	1,16	1,21	1,28
Ekonomičnost poslovanja	1,08	1,33	1,17	1,22	1,29
Ekonomičnost financiranja	0,50	0,15	0,43	0,52	0,43

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja objavljenih na web stranicama FINA-e

Za poduzeće Deloitte ekonomičnost ukupnog poslovanja u svim je godinama veća od 1, odnosno u svim su godinama ukupni prihodi veći od ukupnih rashoda. Najveću vrijednost ovog pokazatelja Deloitte ostvaruje u 2020. godini kada iznosi 1,27. Takav rezultat ne čudi u 2020. godini s obzirom na razinu ukupnih prihoda koja je ostala na razinama prijašnjih godina te veliki pad ukupnih rashoda. Došlo je do velikog pada materijalnih troškova, kao i troškova osoblja. Oba pada su imala veze s racionalizacijom troškova koja je došla kao posljedica epidemije korona virusa.

Poduzeće PwC također u svim godinama ima vrijednost ovog pokazatelja iznad 1. Najvišu vrijednost pokazatelj ostvaruje 2017. godine (1,32), a 2021. godine pokazatelj je iznosio 1,28. 2017. godine rast ukupnih prihoda je bio vrlo visok, a rashodi nisu pratili takav porast prihoda, dok je s druge strane 2021. godine došlo do blagog porasta ukupnih prihoda te malo snažnijeg pada ukupnih rashoda. Pad rashoda je očekivan s obzirom na pandemiju korona virusa te smanjenje troškova osoblja za 1,7 milijuna kuna. S obzirom da poslovni prihodi čine preko 95% ukupnih prihoda u oba poduzeća, ekonomičnost poslovanja ima gotovo identične vrijednosti kao i ekonomičnost ukupnog poslovanja.

Ekonomičnost financiranja povezana je s financijskim prihodima i rashodima. S obzirom na veći udio financijske imovine u aktivi bilance te financijskih prihoda u ukupnim prihodima, ovaj je pokazatelj puno bitniji i reprezentativniji za Deloitte. U svim godinama ovaj pokazatelj ima vrijednost veću od 1 što posljedično znači da su financijski prihodi u svim promatranim godinama veći od financijskih rashoda. U 2017. i 2020. godini su ti prihodi čak i više nego dvostruko viši.

S druge strane poduzeće PwC nema značajnu financijsku imovinu u svojoj aktivi stoga ni ne ostvaruje značajne financijske prihode. Najznačajniji financijski prihodi i rashodi odnose se na pozitivne i negativne tečajne razlike, dok su rashodi od kamata puno značajniji od prihoda

od kamata. Stoga u promatranim godinama na 1 kunu financijskih rashoda dođe od 0,15 kuna financijskih prihoda (2018. godina) do 0,52 kune (2020. godina).

Tablica 24 Pokazatelji profitabilnosti za poduzeće Deloitte d.o.o.

Deloitte	2016	2017	2018	2019	2020
Neto marža profita	3,22%	5,42%	13,21%	7,66%	17,54%
Bruto marža profita	3,38%	6,29%	14,43%	8,44%	21,35%
Neto rentabilnost imovine	7,81%	10,62%	28,17%	19,11%	39,48%
Bruto rentabilnost imovine	8,21%	12,33%	30,76%	21,06%	48,05%
Rentabilnost vlastitog kapitala	29,84%	74,21%	98,84%	88,32%	97,92%

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja objavljenih na web stranicama FINA-e

Tablica 25 Pokazatelji profitabilnosti za poduzeće PricewaterhouseCoopers d.o.o.

PwC	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Neto marža profita	5,23%	19,90%	11,44%	14,34%	18,17%
Bruto marža profita	7,19%	24,53%	14,14%	17,61%	22,11%
Neto rentabilnost imovine	11,43%	43,66%	22,99%	42,89%	39,38%
Bruto rentabilnost imovine	15,72%	53,82%	28,40%	52,66%	47,93%
Rentabilnost vlastitog kapitala	28,31%	69,85%	38,80%	82,82%	86,36%

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja objavljenih na web stranicama FINA-e

Dva značajna pokazatelja profitabilnosti su neto marža profita i bruto marža profita. Razlika između ta dva pokazatelja je u porezu na dobit kojeg se u izračunu neto marže profita ne stavlja u izračun. Stoga neto marža profita nikad nije viša u odnosu na bruto maržu. Neto marža profita poduzeća Deloitte kroz godine je varirala. U 2020. godini poduzeće je ostvarilo najvišu neto maržu od svih promatranih godina, a te je godine i bruto marža bila najviša. Te je godine poduzeće ostvarilo daleko najveću dobit od svih promatranih godina, zbog snažnog pada ukupnih rashoda u odnosu na razdoblje prije. Rekordne 2020. godine neto marža profita iznosila je 17,54% što se smatra vrlo dobrom vrijednošću pokazatelja. S druge strane, PwC je najbolju neto maržu profita ostvario 2018. godine kada je ona iznosila 19,90%. Te je godine PwC ostvario rekordnu dobit zahvaljujući snažnom rastu prihoda od prodaje izvan grupe. 2019. godine neto i bruto marže su pale, no u godinama koje su uslijedile opet je došlo do rasta gotovo na razinu od 2018. godine.

Kao i marža profita, tako se i neto i bruto rentabilnost imovine razlikuju po porezu na dobit koji bruto rentabilnost imovine uključuje u svojoj formuli izračuna. Deloitte definitivno najbolje brojke ova dva pokazatelje ima u 2020. godini. Međutim, vidljivo je i kako je 2018.

godina bila vrlo uspješna te kako je navedeno poduzeće u toj godini ostvarilo vrlo dobre rezultate u rentabilnosti imovine. PwC je u svojoj odličnoj 2018. godini imao najbolje rezultate što se tiče rentabilnosti, ali 2020. i 2021. godina su bile približno slične po vrlo dobri rezultatima, pogotovo u bruto rentabilnosti imovine. Kod PwC je vidljiva i značajna razlika između neto i bruto rentabilnosti imovine što ukazuje na značajne iznose poreza na dobit koje je poduzeće bilo dužno platiti. Oba poduzeća u većini promatranih godina ostvaruju odlične rezultate što se tiče ova dva pokazatelja, stoga možemo zaključiti kako je profitabilnost ova dva poduzeća vrlo dobra.

Rentabilnost vlastitog kapitala računamo stavljajući u omjer neto dobit s jedne strane te kapital i rezerve s druge strane. Smatra se kako je to najznačajniji pokazatelj profitabilnosti. Poduzeće Deloitte najveću vrijednost ovog pokazatelja imalo je u 2018. godine kada je pokazatelj iznosio 98,84%. 2016. godine poduzeće Deloitte ostvarilo je najnižu vrijednost ovog pokazatelja. PwC je najvišu rentabilnost kapitala ostvario u posljednjoj promatranoj godini (2021.) te se može reći kako vrijednost ovog pokazatelja bila malo lošija, nego kod Deloitte-a. PwC je 2017. i 2019. godine imao nižu rentabilnost vlastitog kapitala u odnosu na ostale godine jer je u te dvije godine ostvario nižu neto dobit. Može se reći kako oba poduzeća u svojim rekordnim godinama imaju izuzetno visoku vrijednost ovih pokazatelja. Naime smatra se da je sve iznad 15% rentabilnosti vlastitog kapitala vrlo uspješno, stoga se može reći da ovaj pokazatelj daje jasniju sliku o velikoj profitabilnosti oba poduzeća.

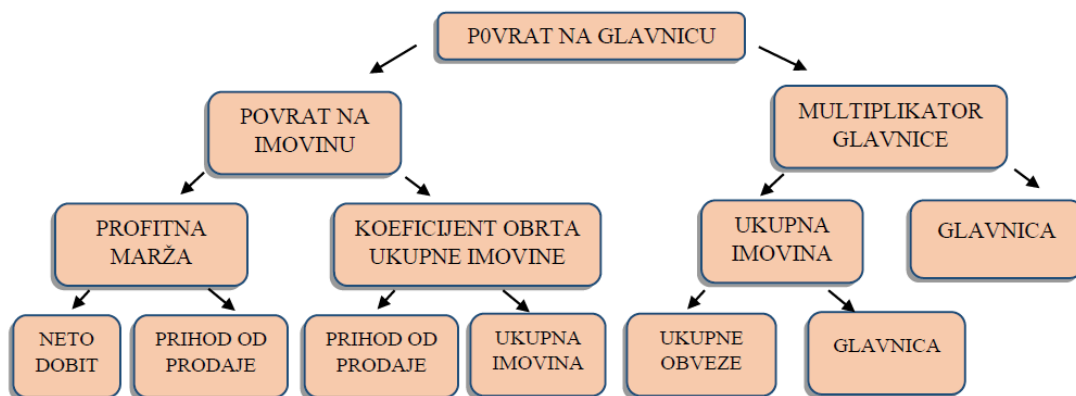
Gledajući pokazatelje uspješnosti poslovanja za oba poduzeća može se zaključiti kako oba poduzeća posluju vrlo uspješno. Svi analizirani pokazatelji aktivnosti oba poduzeća u prosjeku su gotovo na istoj razini. Ekonomičnost poslovanja je vrlo dobra u oba poduzeća, iako je vidljivo kako je ekonomičnost ukupnog poslovanja i ekonomičnost poslovanja nešto bolja kod poduzeća PwC. Deloitte pak ostvaruje prednost kod ekonomičnosti financiranja zbog veće vrijednosti financijske imovine koju posjeduju.

Svi pokazatelji profitabilnosti ukazuju na to da je poduzeće PwC profitabilnije u odnosu na Deloitte. Jedina iznimka je pokazatelj rentabilnost vlastitog kapitala koji je u prosjeku viši za poduzeće Deloitte. Jedan od razloga za to je zasigurno veći iznos glavnice koji prevladava u pasivi PwC-a u odnosu na Deloitte.

4.3. Usporedna analiza DuPontovog sustava pokazatelja

Du Pontov sustav pokazatelja jedan je od najpoznatijih deduktivnih sustava pokazatelja. Ovaj sustav pokazatelja koristi podatke iz bilance i računa dobiti i gubitka u izračunu.

Slika 2 Du Pont sustav pokazatelja - ROE

Izvor: Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017.), Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF

Pokazatelji koji se koriste za izračun Du Pontovog sustava pokazatelja izračunati su za oba analizirana poduzeća za sve promatrane godine.

Tablica 26 Du Pont sustav pokazatelja – Deloitte d.o.o.

Godina	2016	2017	2018	2019	2020
Marža profita	0,0322	0,0542	0,1321	0,0766	0,1754
Koeficijent obrta ukupne imovine	2,4300	1,9600	2,1300	2,4900	2,2500
Rentabilnost ukupne imovine (ROA)	0,0781	0,1062	0,2817	0,2106	0,4805
Multiplikator glavnice	3,8207	6,9878	3,5087	4,1937	2,0379
Rentabilnost glavnice (ROE)	0,2984	0,7421	0,9884	0,8832	0,9792

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja objavljenih na web stranicama FINA-e

Tablica 27 Du Pont sustav pokazatelja – PricewaterhouseCoopers d.o.o.

Godina	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Marža profita	0,0523	0,1990	0,1144	0,1434	0,1817
Koeficijent obrta ukupne imovine	2,1900	2,1900	2,0100	2,9900	2,1700
Rentabilnost ukupne imovine (ROA)	0,1143	0,4366	0,2299	0,4289	0,3938
Multiplikator glavnice	2,4768	1,5999	1,6877	1,9310	2,1930
Rentabilnost glavnice (ROE)	0,2831	0,6985	0,3880	0,8282	0,8636

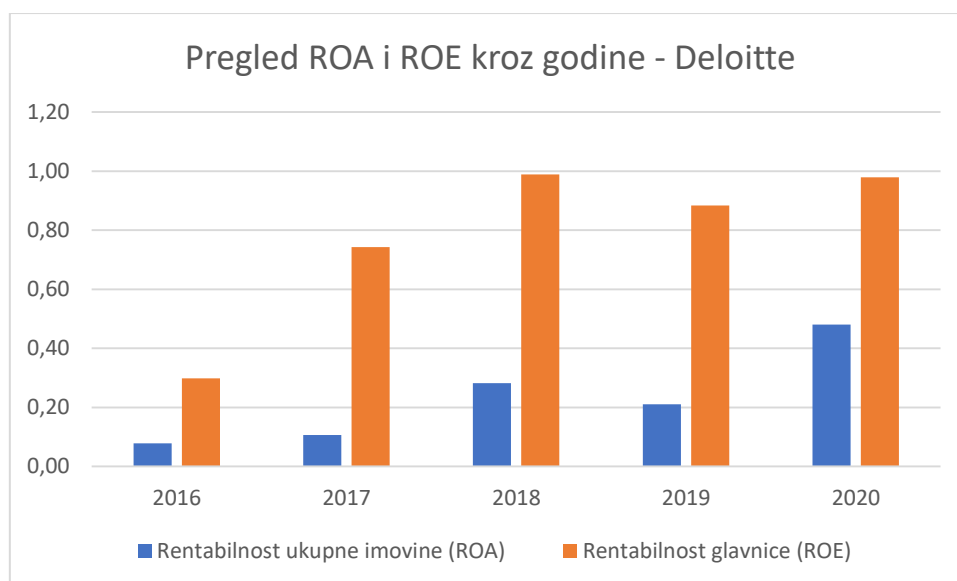
Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja objavljenih na web stranicama FINA-e

Poduzeće Deloitte najveću je profitnu mažu ostvarilo 2020. godine kada je ona iznosila 0,1754, odnosno 17,54%. To znači da je te godine poduzeće Deloitte na jednu kunu prihoda ostvarilo 0,1754 kuna neto dobiti. U ostalim promatranim godinama ovaj je pokazatelj varirao, a najnižu vrijednost ostvario je 2016. godine kada je iznosio 0,0322. Poduzeće PwC najveći iznos profitne marže ostvarilo je 2018. godine kada je marža iznosila 0,1990, odnosno 19,90%. U ostalim promatranim godinama profitna marža varirala je od 0,0523 do 0,1817.

Marža profita umnoškom s koeficijentom obrta ukupne imovine daje rentabilnost ukupne imovine. Deloitte je najviši koeficijent obrta ukupne imovine ostvario 2019. godine kada je koeficijent iznosio 2,49. Te je godine poduzeće Deloitte ostvarilo maksimalan iznos prihoda u promatranom razdoblju, a vrijednost imovine je doživjela pad. Poduzeće PwC 2020. godine ostvarilo je maksimalnu vrijednost ovog koeficijenta koji je iznosio 2,99. Kao i kod Deloitte-a te je godine došlo do značajnog rasta prihoda, a ujedno i do pada vrijednosti imovine.

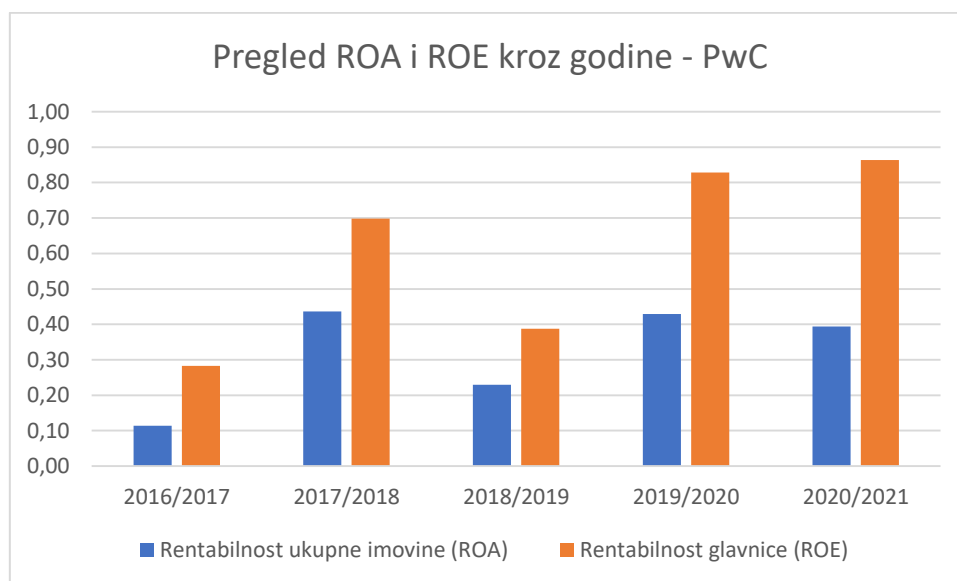
Pad profitne marže ili koeficijenta obrta ukupne imovine u nekoj od promatranih godina dovelo bi do pada ROA-e koja je ovisna o ta dva pokazatelja. ROA je pokazatelj koji mjeri učinkovitost korištenja imovine te je vrlo bitan pokazatelj i u planiranju. Naime kod donošenja odluka o profitabilnosti novih investicijskih projekata, ako je ROA viša od iznosa kamatne stope tada je novi projekt profitabilan. ROA je za poduzeće Deloitte najviše iznosila u 2020. godini, čak 0,4805. U ostalim se promatranim godinama kretala u intervalu od 0,0781 do 0,2817. Za PwC ROA je najviše iznosila 0,4366 u 2018. godini. U ostalim se godinama kretala u intervalu od 0,1143 sve do 0,4289. Za oba poduzeća možemo reći da su vrlo profitabilna i da ostvaruju vrlo visoku rentabilnost ukupne imovine.

Grafikon 1 Pregled ROA i ROE kroz godine – Deloitte d.o.o.

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja objavljenih na web stranicama FINA-e

Grafikon 2 Pregled ROA i ROE kroz godine – PricewaterhouseCoopers d.o.o.

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja objavljenih na web stranicama FINA-e

Vidljivo je iz grafikona da poduzeće Deloitte ima veće vrijednosti multiplikatora glavnice u odnosu na PricewaterhouseCoopers. To se događa jer se multiplikator računa stavljanjem u omjer ukupnu imovinu i ukupnu glavniciu te što je veći multiplikator znači da se više imovine financira obvezama što je negativno za poslovanje poduzeća.

Na ROE utječe efikasnost poslovanja (mjerena profitnom maržom), efikasnost korištenja imovine (mjereno obrtom ukupne imovine) i financijska poluga (mjerena multiplikatorom glavnice).⁶⁷ ROE prikazuje ostvarenu dobit na jednu jedinicu uloženog kapitala. Neto dobit dijeljena s glavnicom u izračunu daje rentabilnost glavnice (ROE).

Za poduzeće Deloitte najbolja su bila 2018. i 2020. godina što se tiče ovog pokazatelja. U te dvije godine rentabilnost glavnice iznosila je gotovo 1. U svim promatranim godinama temeljni kapital je činio vrlo zanemariv udio u glavnici, a zadržana dobit je ovisila o odlukama Uprave o isplati zadržane dobiti. U 2 navedene godine zadržana je dobit većinski isplaćena stoga je dobit tekuće godine činila gotovo cjelokupnu glavniciu.

PwC je najviše vrijednosti ROE ostvario u dva posljednja promatrana razdoblja. U oba je razdoblja rentabilnost iznosila preko 80%. U obe je godine zadržana dobit iznosila 0, a

⁶⁷ ROA i kamatna stopa/Du Pont sustav, Ekonomski fakultet Osijek, dostupno na: [9 du-pont.pdf \(unios.hr\)](#), [1. lipnja 2022.]

temeljni kapital i rezerve iz dobiti su činile samo manji dio ukupne glavnice. Uz visoku dobit tekuće godine to je dovelo do tako visoke rentabilnosti glavnice. U ostalim je razdobljima ROE također vrlo visoka.

Iako PwC ostvaruje vrlo visoke stope ROE, Deloitte je u prosjeku ipak nešto bolji. Ipak može se zaključiti kako oba poduzeća ostvaruju vrlo visoke stope ROE koji je jedan od temeljnih pokazatelja profitabilnosti. Samim time oba poduzeća imaju odličnu profitabilnost, što se jasno očituje u vrijednosti pokazatelja u zadnjim promatranim godinama.

5. Zaključak

Analizom financijskih izvještaja ova dva poduzeća može se doći do vrlo korisnih zaključaka. Vidljiv je utjecaj pandemije covid-19 na poslovanje oba poduzeća u zadnjoj promatranoj godini. Taj se utjecaj najviše očituje u racionalizaciji poslovanja, odnosno smanjenju zaposlenika te značajnim uštedama na troškovima osoblja. Kod poduzeća Deloitte se uočava i pad materijalnih troškova u 2020. godini u odnosu na razdoblje prije, dok to s poduzećem PricewaterhouseCoopers nije slučaj.

Uočene su i mnoge specifičnosti financijskih izvještaja kod ova dva poduzeća. Stavka zalihe u svim promatranim godinama u oba poduzeća iznosi 0 što je i logično s obzirom da se poduzeća bave pružanjem usluga, a ne prodajom proizvoda. Dugotrajna imovina ima nizak udio u aktivima u svim promatranim godinama u oba poduzeća. Oba poduzeća nemaju dugoročne obveze u svojim bilancama. Jedina iznimka je 2020. godina u kojoj se u poduzeću Deloitte pojavljuju rezerviranja koja se najčešće klasificiraju kao dugoročne obveze. Kapital

se u oba poduzeća većinski sastoji od dobiti tekuće godine i zadržane dobiti, dok temeljni kapital i rezerve iz dobiti nemaju pretjerano značaj udio u glavnici, odnosno pasivi poduzeća.

Oba su poduzeća doživjela rast imovine i ukupnih prihoda u ovom petogodišnjem promatranom razdoblju. Deloitte je u oba segmenta ostvario značajan rast, ali je u poduzeću PricewaterhouseCoopers taj rast bio još značajniji.

U analizi likvidnosti vidljivo je po pokazateljima kako je poduzeće PricewaterhouseCoopers likvidnije kroz godine u odnosu na Deloitte. Za Deloitte se može reći kako likvidnost nije na idealnom nivou, ali je zadnje promatrane godine bila vrlo dobra te je izgledan nastavak dobrog smjera. PricewaterhouseCoopers ima vrlo dobre pokazatelje likvidnosti koji su malo pali u zadnja dva promatrana razdoblja, međutim i dalje su na vrlo dobroj razini.

Analiza pokazatelja zaduženosti govori kako je PwC u boljoj situaciji od poduzeća Deloitte. Najprimjetnije je to analizom koeficijenta zaduženosti kojim se vidi udio imovine koji je financiran obvezama. Kao i kod likvidnosti Deloitte u 2020. godini ima trend smanjenja ovog pokazatelja, a PwC u zadnje dvije godine rast ovog pokazatelja zaduženosti.

Za pokazatelje aktivnosti se može reći kako su u prosjeku gotovo na istoj razini u oba promatrana poduzeća. S druge strane, pokazatelji ekonomičnosti pokazuju da oba poduzeća posluju pozitivno, odnosno u segmentu ekonomičnosti poslovanja i ekonomičnosti ukupnog poslovanja oba poduzeća ostvaruju vrijednosti veće od 1, odnosno dobit. Ipak treba naglasiti kako u prosjeku PwC ima veće vrijednosti ova dva pokazatelja u promatranom razdoblju od poduzeća Deloitte.

Oba poduzeća imaju vrlo visoke pokazatelje profitabilnosti, što ukazuje na vrlo dobru profitabilnost oba poduzeća. Deloitte u prve dvije, a PricewaterhouseCoopers u prvoj promatranoj godini imaju zadovoljavajuću profitabilnost, međutim u ostalim su razdobljima poduzeća ostvarila visoku dobit te su pokazatelji profitabilnosti doživjeli rast. Takva dobit rezultat je ostvarivanja financijskih i poslovnih ciljeva poduzeća.

Popis literature

1. Alexander, D. i Nobes, C. W. (2010.), Financijsko računovodstvo: međunarodni uvod, Zagreb: MATE d.o.o.
2. Barišić, I., Brozović, M., Dečman, N., Ježovita, A., Novak, A., Pavić, I. (2016.), Računovodstvo I – priručnik za vježbe, Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
3. Belak, V. (2014.), Analiza poslovne uspješnosti: 130 ključnih pokazatelja performanse i mjera za kontroling (EV/EBITDA), Zagreb: RRIF Plus d.o.o.
4. Belak V., Vudrić N. (2012.), Osnove suvremenog računovodstva, Zagreb: Belak Excellens d.o.o.
5. Bilobrk A., (2018.) Analiza koncentracije na tržištu revizijskih usluga u Hrvatskoj. Diplomski rad, Ekonomski fakultet Split

6. Brozović, M., Sever Maleš, S. i Žager, L. (2019). OGRANIČENJA U PRIMJENI EBIT I EBITDA MARŽE U MJERENJU USPJEŠNOSTI POSLOVANJA PODUZEĆA. Zbornik radova Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru, (Posebno izdanje), 38-61. <https://doi.org/10.46458/27121097.2019.PI.38>
7. Brozović, M., Mamić Sačer, I., Pavić, I., Sever Mališ, S., Tušek, B. & Žager, L. (2020.), Revizija – nadzorni mehanizam korporativnog upravljanja, HZRFD: Zagreb
8. Čulum L., (2020.), Komparativna analiza prpfitabilnosti putem DuPont modela na primjerima odabranih trgovačkih lanaca. Diplomski rad, Ekonomski fakultet Split
9. Gulin, D., Tušek, B., Žager, L. (2004.), Poslovno planiranje, kontrola i analiza, Zagreb: HZRFD
10. Horvat, S. (2021). Analiza financijskih izvještaja na primjeru RSM Croatia d.o.o. Koprivnica (Diplomski rad). Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:122:926988>
11. Helfert, E. A. (1997.), Tehnike financijske analize, Sedmo izdanje, prijevod s engleskog jezika, Zagreb: HZRFD
12. Ježovita A., (2016.), Analiza marže profita kao odrednice profitabilnosti poslovanja poduzeća, dostupno na: [300142 \(srce.hr\)](https://300142.srce.hr)
13. Ježovita, A. i Žager, L. (2014). Ocjena zaduženosti poduzeća pokazateljima profitabilnosti. Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, 12 (1), 1-22. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/124753>
14. Kontuš, E. (2021). UTJECAJ STRUKTURE KAPITALA NA PROFITABILNOST POSLOVANJA: ANALIZA SLUČAJA HRVATSKIH, SLOVENSКИH I ČEŠKIH DIONIČKIH DRUŠTAVA. Poslovna izvrsnost, 15 (1), 41-62. <https://doi.org/10.22598/pib/2021.15.1.41>
15. Lutilsky Dražić I., Gulin D., Mamić Sačer I., Tadijančević S., Tušek B., Vašiček V., Žager K., Žager L. (2010.), Računovodstvo, Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
16. Narodne novine (2018.) Zakon o reviziji, članak 4, dostupno na: [Zakon o reviziji - Zakon.hr](https://zakon.hr)

17. Perčević H. (2018.) Financijski izvještaji i elementi financijskih izvještaja. Dostupno na: [Financijski izvještaji \(unizg.hr\)](http://Financijski%20izvještaji%20(unizg.hr))
18. ROA i kamatna stopa/Du Pont sustav, Ekonomski fakultet Osijek, dostupno na: [9 du-pont.pdf \(unios.hr\)](http://9_du-pont.pdf%20(unios.hr))
19. Sever Mališ S., Tušek B., Žager, L. (2012.), Revizija načela-standardi-postupci, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb
20. Službena stranica FINA-e, objavljeni financijski izvještaji, dostupno na: <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do>
21. Službena stranica poduzeća PricewaterhouseCoopers, dostupno na: [PwC Hrvatska](http://PwC%20Hrvatska)
22. Službena strnica poduzeća Deloitte, dostupno na: [Deloitte | Audit, Consulting, Financial Advisory, Risk Management, Tax](http://Deloitte%20|%20Audit,%20Consulting,%20Financial%20Advisory,%20Risk%20Management,%20Tax)
23. Tintor, Ž. (2019). Važnost revizije kao pokazatelja kvalitete financijskih izvještaja. Obrazovanje za poduzetništvo - E4E, 9 (2), 140-153. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/230582>
24. Vidučić Lj., Pepur S., Šimić Šarić M., (2015.), Financijski menadžment, 9. izdanje. Zagreb: RRIF.
25. Volarević, H. i Varović, M. (2013.), Osnove računovodstva, Zagreb: MATE d.o.o
26. Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017.), Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi. Treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: HZRIF
27. Žager, K., Tušek, B., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Žager, L. (2016.), Računovodstvo I - Računovodstvo za neračunovođe / Žager, L. (ur.). Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
28. Žager L. (2020.), Analiza financijskih izvještaja – Kako čitati i razumjeti financijske izvještaje, prezentacija s predavanja
29. Žager, L. (1996). Računovodstveni izvještaji i operativni controlling. Tourism and hospitality management, 2 (1), 135-139. <https://doi.org/10.20867/thm.2.1.13>
30. Žager L., (2019) Radni kapital – pretpostavka likvidnosti i financijske stabilnosti

31. Web stranica Poslovna.hr, dostupno na: [PRICEWATERHOUSECOOPERS d.o.o.-prihod, dobit, zaposleni, analiza, kontakt podaci \(poslovna.hr\)](http://PRICEWATERHOUSECOOPERS.d.o.o.-prihod, dobit, zaposleni, analiza, kontakt podaci (poslovna.hr))

32. Wild, J. J., Bernstein, L. A., Subramanyam, K. R.: Financial Statement Analysis, Seventh Edition, McGraw Hill - Irwin, New York, 2001.

Popis tablica

Tablica 1 Pokazatelji likvidnosti	12
Tablica 2 Pokazatelji zaduženosti	14
Tablica 3 Pokazatelji aktivnosti	16
Tablica 4 Pokazatelji ekonomičnosti.....	17
Tablica 5 Pokazatelji profitabilnosti.....	17
Tablica 6 Horizontalna analiza aktive – Deloitte d.o.o.	24
Tablica 7 Horizontalna analiza aktive – PricewaterhouseCoopers d.o.o.	28
Tablica 8 Horizontalna analiza pasive – Deloitte d.o.o.....	32
Tablica 9 Horizontalna analiza pasive – PricewaterhouseCoopers d.o.o.....	36
Tablica 10 Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka – Deloitte d.o.o.....	39
Tablica 11 Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka – PricewaterhouseCoopers d.o.o.....	41
Tablica 12 Vertikalna analiza bilance – Deloitte d.o.o.	46

Tablica 13 Vertikalna analiza bilance – PricewaterhouseCoopers d.o.o.	48
Tablica 14 Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka – Deloitte d.o.o.....	52
Tablica 15 Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka – PricewaterhouseCoopers d.o.o.....	53
Tablica 16 Pokazatelji likvidnosti za poduzeće Deloitte d.o.o.	57
Tablica 17 Pokazatelji likvidnosti za poduzeće PricewaterhouseCoopers d.o.o.....	57
Tablica 18 Pokazatelji zaduženosti za poduzeće Deloitte d.o.o.....	59
Tablica 19 Pokazatelji zaduženosti za poduzeće PricewaterhouseCoopers d.o.o.....	59
Tablica 20 Pokazatelji aktivnosti za poduzeće Deloitte d.o.o.....	61
Tablica 21 Pokazatelji aktivnosti za poduzeće PricewaterhouseCoopers d.o.o.....	61
Tablica 22 Pokazatelji ekonomičnosti za poduzeće Deloitte d.o.o.	62
Tablica 23 Pokazatelji ekonomičnosti za poduzeće PricewaterhouseCoopers d.o.o.	63
Tablica 24 Pokazatelji profitabilnosti za poduzeće Deloitte d.o.o.	64
Tablica 25 Pokazatelji profitabilnosti za poduzeće PricewaterhouseCoopers d.o.o.	64
Tablica 26 Du Pont sustav pokazatelja – Deloitte d.o.o.....	66
Tablica 27 Du Pont sustav pokazatelja – PricewaterhouseCoopers d.o.o.....	66

Popis slika

Slika 1 Du Pont sustav pokazatelja - ROA	19
Slika 2 Du Pont sustav pokazatelja - ROE	66

Popis grafikona

Grafikon 1 Pregled ROA i ROE kroz godine – Deloitte d.o.o.....	67
Grafikon 2 Pregled ROA i ROE kroz godine – PricewaterhouseCoopers d.o.o.....	68

